

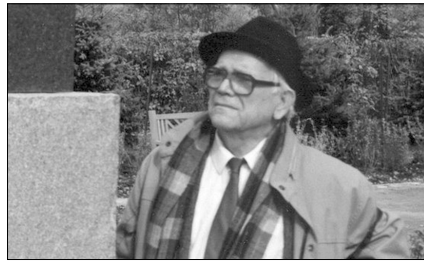

2

ВІН ПРАЦЮВАВ
МЕНАКЕРОМ

4

МАЛ Є НІХТО?

6

МИТЕЦЬКА МІСІЯ
ЛЕО МОЛА

9

БЕЛЬМОНДО НА ПІКНІКУ

№3 (38)

26 січня 2021 р.

ДОНБАС, ЯКОГО ТИ НЕ ЗНАВ

ЩОДЕННИК СВЯЩЕННИКА

(Продовження. Початок у №1, 2).

ГЛАВА 2.
БРЕХНЯ І КРОВ13 березня 2014 року.
17-й день молитовного марафонуМітинг за єдність України на площі
Леніна і перші вбивства

Мітинг анонсований через соціальні мережі, однак він не так добре організований, як 5 березня, не було єдиного координаційного центру. Прихильників України зібралось зовсім мало, близько 500 людей, з них самооборони — не більше 100. Проросійських же прихильників було щонайменше 1000 чоловік. І коли мітинг офіційно закінчився, почалося найтрагічніше.

Натовп із не менш як 700 чоловік, які називали себе «антифашистами», обступив ось цю сотню самооборони. Пішли у хід каміння, кастети, арматура, слезозогінний газ з обох сторін, от лише проросійські нападали, а хлопці-українці боронилися, як могли.

На асфальті лишилися лежати декілька нерухомих тіл, після натиску «антифашистів» їх продовжували лущувати ногами й палками. Я встав між бойовиками і, як мені здавалося, трупом і сказав: «Досить, ви щойно убили людину, залиште тих, хто вже лежить на асфальті, я священник, майте хоча в малому співчуття».

Ось ця крапля співчуття у них, схоже, залишилася: тих, хто лежав нерухомо, більше не били.

Ми почали відносити поранених до карети швидкої.

Маю сказати про міліцію і працівників швидкої допомоги. Менти були швидше спостерігачами, аніж захисниками, а після мітингу невимушено балакали з тими, хто пів години тому убивав проукраїнських активістів. Працівники швидкої — це взагалі люди, які, мабуть, забули, що таке клятва Гіпократта. Вони так переживали за свої шкури, що швидко залишили за 300 м від місця подій, хоча їм ніхто не заважав під'їхати ближче. Але боягузтво і жадібність давно стали поводитирами лікарів та міліції — сподіваюся, не всіх...

(Продовження на стор.10)

СВЯТА МИНАЮТЬ, КАМЕНЮКИ — НІ?

ЗАМІСТЬ ПАМФЛЕТУ

Затишно і святково оздоблене середмістя місяць радувало малинців і гостей Малина. У різдвяно-новорічну атмосферу Соборної площі поринали дорослі і діти. Звучала музика, кликали до себе на гостинці казкові хатинки, святкувальники селфилися біля вертепу і навіть біля двох каменюк, які є головним пам'ятником у Малині і символізують щось таке, що не вкладається у жодну архітектурну і дизайнерську концепцію.

І от всі прикраси демонтовані й зняті, ялинка стала дровами, а площа знову буде буденною територією перетину наших маршрутів — на базар, до різноманітних установ, у білий дім тощо. А два велетні, дві безглузді брили як стояли, так і стоять. Годі було сподіватися, що їх приберуть разом із новорічним антуражем або в контексті нових віань від міського голови Олександра Ситайла.

А віяння, дух яких підбадьорив наш суспільний дух, полягали у тому, що комунальники взяли допомоги містянам позбутися великогабаритного сміття. Певні мікрорайони,

тобто їхні мешканці, вже благополучно позбулися старих меблів, будівельних відходів та іншого неповороткого непотребу.

У вересні 2020 року (як і в 2019-му) — першу річницю встановлення двох безликих каменів і мізерного фартушка з гербом, натягнутого між ними, в діалог малинців пам'ятник порівнюється ні з чим іншим, як із чоловічими геніталіями, де 2 камені — це два відповідні симетричні предмети, а вісь симетрії — відповідний чоловічий предмет, який від холоду стиснувся і заховався.

Ще раз переповідати тисячі коментарів розчарованих даним шедевром малинців немає сенсу. Чому? Бо і автори інсталяції, й прихильники такого креативу не реагували і не збираються реагувати на якісь там коментарі в соцмережах. Якби реагували, то каменів би на площі вже не було. Хай би стали наріжними каменями справді корисних справ.

Це ще не все! Винуватці такої прикраси центральної площі міста формально відреагували на лист одного містянина, приголомшеного появою одо-

робла із двох брил. Відповідь чиновника читайте самі і не вірте своїм очам, бо повірити в таке дуже важко. Бо як може архітектурна споруда не мати архітектора, а отже плану і всіх інших галузевих протоколів та документів, відповідальних осіб, виконавців і т.д. (Див. фото листа).

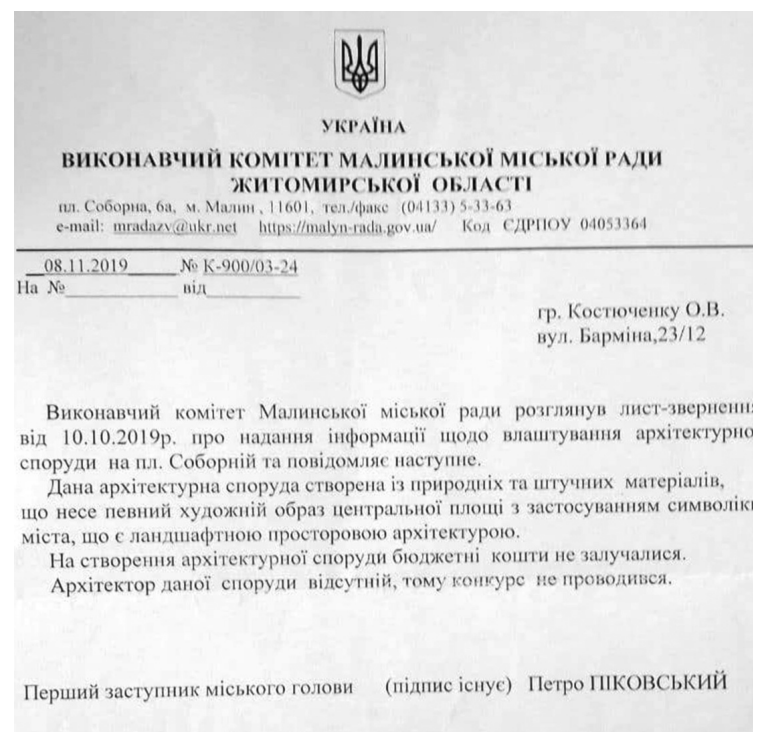
Найцікавіше, що сам пан Ситайло, в статусі керівника КП «Екоресурс» опікувався встановленням каменюк і впорядкуванням території довкола них. Його можна зрозуміти (в той час): батьки міста сказали «Давай, виконуй!», то і виконував.

А тепер? Коли він сам вже батько міста, ба більше — цілої ОТГ!

Що тепер? Невже цих два «казна-що» так і будуть муляти око?

Тим паче, дійшли чутки, що для вічного перебування цієї пам'ятки безглуздя шукають оптимального і компромісного естетичного рішення: щось там підмаршкетити, домалювати, причесати, додати-відняти. Однак, які б хоровади не крутили з двома гранітними бовдурами, пам'ятником, архітектурною спорудою чи окрасою міста вони не стануть.

То як, пане голову? Танцюватимемо довкола каменюк завжди, чи новорічні селфі будуть останніми, де ці шедеври ще бентежитимуть вразливе око естета, здоровий глузд і знехтувану архітектуру, смак, не кажучи вже про мистецтво?

В очікуванні змін на краще
Ірина КРИМСЬКА
і тисячі містян.

ЛИСТ У РЕДАКЦІЮ

ВІН ПРАЦЮВАВ МЕНАКЕРОМ

КОМАНДА МЕНАКЕРА

Багато малинчан пам'ятають цю чудову людину, Лікаря від Бога. Саме так, з великої букви. Бережуть спогади про нього люди, яким він повернув здоров'я.

Десять років минуло відтоді, як раптово зупинилося серце великого лікаря. Всі знали й поважали його за великий професіоналізм, мудрість.

А мені хочеться згадати його людяність, порядність, доброту — просто хорошу людину.

Для нас, команди Менакера, він був рідним, близьким. Хоча був вимогливим у роботі, «спуску» нікому не давав. Все мало виконуватися точно, швидко, вчасно, але водночас без зайвої метушні. «Спешите медленно!», «Вена — не помойная яма» — ці і десятки інших його висловів стали для нас афоризмами на все життя.

Юрій Львович був для нас учителем. Усьому новому, про що дізнавався сам, учив нас. Після його школи ми сміливо працювали по всьому світові: Ізраїль, Африка, Італія і т.д.

Коли поступав хворий, ми ще до появи чергового лікаря ви-

конували «правило трьох кате-терів».

Наш лікар горів на роботі, не тлів: «Светя другим, стораю сам» — це про нього.

Нелегкою була його життєва дорога. З ранку до ночі переймався роботою, без вихідних і свят. А скільки безсонних ночей проводив біля хворого!

Хворі для нього були понад усе. Сам і перев'язку зробити, і раненько принесе самотньому хворому курячий бульйон: «Це для вас Галя (дружина — ред.) зварила».

ДРУГИЙ ТАТКО

Жив Юрій Львович і нашим життям. Знав, у якому класі навчаються наші діти, які у них успіхи, про що мріють, ким хочуть стати. Щиро радів їхніми удачами. Він так гордився, коли мої дочки вступили до університету. Хвалився по всій лікарні, пишався їхніми перемогами.

Хай пробачать мені Регіна і Олександр (діти Юрія Львовича), але я вірю, що в його серці було стільки любові, що вистачило і свої дітям, і нашим. Бо для наших дітей він був значимою людиною з самісінького дитинства.

ЗАПИС У «КНИЗІ ПОЧЕСНИХ ГРОМАДЯН МІСТА МАЛИНА»

Народився 21 квітня 1948 р. у м. Малині.

Після закінчення Пермського медичного інституту з квітня 1974 р. працював лікарем-стоматологом у Малинській районній лікарні. Потім, після спеціалізації, лікарем-анестезіологом.

З 1995 року працював завідувачем реанімаційно-анестезіологічного відділення РТМО.

У 1986 році нагороджений орденом «Знак Пошани».

Звання «Почесний громадянин міста Малина» присвоєно 14 серпня 2012 року за вагомий особистий внесок у розвиток медицини міста, високопрофесійну майстерність, постійний творчий пошук, чуйність, відданість обраній справі, за тисячі врятованих життів.

Світлина взята з сайту «Інфо-Малин».

Юрій Менакер (праворуч) і Анатолій Гаманюк — Почесні громадяни Малина (фото вгорі).

Юрій Менакер (по центру в білім халаті) в операційній серед малинських лікарів-колеґ (фото внизу).

Моя 5-річна Оксана запитувала: «Мамо, а Менакер — головний лікар?». А коли запитували молодшу, Надійку: «Ким хочеш бути?», чули у відповідь: «Менакеюм!». У Яночки, дочки Людї Журавської, запитували: «На кого ти схожа?». «На дядю Юру Менакера!», — відповідала.

Згадую, як везли Яну в операційну, Юрій Львович був поряд, тримав її за руку, заспокоював: «Не бойся, папка здесь, с тобой».

Скільки таких історій може розповісти кожна з нас.

Навіть після смерті він турбується про нас, мов янгол-охоронець. У Яні були великі проблеми зі здоров'ям, гарячка спалювала нутро. Була між життям і смертю. У мареві побачила Юрія Львовича: «Не бойся, все будет хорошо». На ранок температура впала.

СУМНИЙ ШАБАТ

Пам'ятаю, якось везли жінку в операційну, а вона розповідає: «Що це за чудова людина! Таких мало у світі! Не знаю, як його звати, одне знаю — він працює менакером». Так весело давно не було в нашій операційній.

Скільки людських доль пройшло через його серце. Рятуював чужі серця, а своє не зберіг.

Ще в п'ятницю цілий день був у операційній допізна. А в суботу зранку говорить дружині: «Галя, я помираю». Це були його останні слова. Він був лікарем і тому знав, що помирає. Сказав і упав, мов підрізане дерево.

Пішов із життя, а із серця — ні. В неспокійному сьогоденні нам так не вистачає мудрих порад, розрад. Важко без його підтримки, доброго слова і такої теплої посмішки.

Двічі на рік (у день народження і день смерті) ми приходимо з квітами до нього на могилу. Кладемо камінчик — за давнім єврейським звичаєм.

У Фейсбукці у нас є група «Команда Менакера». Вже наші діти розповідають своїм дітям про цю чудову людину, з якою нам випало працювати, бути поруч.

Згадайте і ви його добрим словом. На таких людях тримається земля.

Світлою буде завжди пам'ять про вас, дорогий Юрію Львовичу.

Ніна ЗАЙКА-ЗАПОРОЖЕЦЬ.

Станом на 1 грудня 2020 року в Житомирській області, за розрахунками, проживало 1196996 осіб. Про це 19 січня інформує головне управління статистики в Житомирській області.

У області

44 народжених на 100 смертей

«З» а січень-листопад 2020 року кількість населення області зменшилася на 11216 осіб. Зменшення населення відбулося за рахунок природного та міграційного скорочень — на 10645 та 571 особу відповідно. За 11 місяців п.р. в області народилося 8340 немовлят, з них — 4307 хлопчиків та 4033 — дівчаток. Кількість померлих становила 18985 осіб, що на 682 більше, ніж за січень-листопад 2019 року, — йдеться у повідомленні.

Перевищення кількості померлих над кількістю живонароджених залишається суттєвим: на 100 смертей — 44 живонароджених.

Святкування ювілею видатної землячки

Розпочата ще у 2018 році підготовка до відзначення 150-ти річчя від дня народження видатної землячки Лесі Українки виходить на фінішну пряму. Приурочені ювілейній даті заходи проходять протягом 2021 року, який оголошено роком Лесі Українки. Втім однією

з головних дат стане саме день її народження — 25 лютого.

Організація заходів має бути на найвищому рівні, адже це знакова подія національного рівня. «Варто запросити до міста перших державних осіб, видатних особистостей, які популяризують життя і творчість Лесі Украї-

ни, присвятили життя вивченню та збереженню її творчої спадщини і створити для цього всі умови», — зазначив міський голова Микола Боровець.

Серед запланованих заходів — урочиста хода, ювілейна мистецька імпреза, тематичні виставки, презентації, фотозони, екскурсії,

театральна вистава, робота тематичних локацій, зустрічі, спілкування, молодіжна вечірка тощо.

Всі заходи плануються проводитися з дотриманням карантинних обмежень.

Новоград-Волинська міська рада

СРІБНА УКРАЇНКА

Знагоди 150 років від дня народження видатної української письменниці, перекладачки, фольклористки, громадської та культурної діячки Лесі Українки (25 лютого 2021 року) Національний банк України 21 січня цьо-

го року випустив 300 одиниць сувенірної 200-гривневої банкноти зі срібла 999,9 проби розміром 133 × 66 × 1,35 мм і вагою 124,4 г. Банкнота відтво-

рює дизайн банкноти номіналом 200 гривень зразка 2019 року.

На лицьовому боці — портрет Лесі Українки, на зворот-

ному — в'їзна вежа Луцького замку. Елемент оздоблення — голограма — оптично-змінний елемент SPARK у вигляді водяної лілії.

Національний банк випустить срібну банкноту до 150-річчя Лесі Українки

Фільм «ДМБ» нафарширований цитатами, які глядач розтягнув по всіляких контекстах і використовує для підкреслювання особливої іронії, сарказму чи тролінгу. І не думалося, що доведеться цей тролінг застосовувати щодо посадовця високого рівня, упійманого днями на хабареві — до пана Суслика.

«От взяти хоча б мене — ким я був? А ким став? М'яко кажучи, всім! А чому?», — іронічно трансліює цитата думки того, хто отримав статус вищій, ніж у пересічного. Але от чому при посаді і непоганій зарплатні людина починає брати хабарі?

І знову мені цитата допомагає: «Що наше життя? Гра! А найазартніша гра починається тоді, коли на кону твоє здоров'я, а ще прикольніше — коли життя».

Ото в самісіньку десятку! Бо біля ковіду стільки грошей закрутилося, тим паче у галузі охорони здоров'я! А дефіцит кисню таку сприятливу атмосферу створив — у коридорах влади аж протяги загули і почали висмоктувати фінанси...

Ну, це я фантазую. Чи, може, повторюю плітки, почуті в чергах і транспорті. Бо логічно думати, що в ковідній метушні відміто чималенько грошей, а подекуди бюджетні грошенята попливли не туди, не в ті руки.

«Ви знаєте, що я вам можу сказати, і я знаю, що ви мені можете відповісти» на цю тему.

От так! І от сталося: чиновника упіймано на гарячому. Інтернет вибухнув цією новиною. Вона поширювалася з шаленою швидкістю у всіх напрямках. Найпотужніші ковідні торнадо переміщали із бюджетних статей одних витрат у статті інших витрат суми, у яких названо чимало нулів на хвіст... чи ні?

Ніхто, крім Бога і сумління, що власне є сукупною категорією і синонімами, не знає,

ДМБ Суслика

скільки зловживань вчинено під шумок загрози вірусу. А він є? Вірус тобто.

«— Ти бачиш суслика?..

— Ні...

— І я не бачу... А він є!

— Он як...».

Так, від ускладнень після ковіду померло багато людей. І жарти тут — некоректні. Та, мабуть, статистично масштаб втрат наблизиться до втраченого після пережитих нами раніше свинячих, пташиних та інших грипів. Не менше. Але і не більше.

Розумію, хтось може обуритися. Однак якби всі хворі від усіх грипів облікувалися чи фіксувалися у лікаря, а не були на домашньому самолікуванні, то ми б усі злякалися статистиці минулих епідемій і теж назвали б їх пандеміями. І тоді б теж були зловживання у витратах бюджетних коштів чи у вимаганні відкатів.

Та то є гіпотези, бо ті грипи минули, а корона — ще ні.

І якщо вірус шельму мітить, то чого так кволо і зрідка? Невже один Суслик на всій Україні виявився непорядним? Чи він просто «вляпався»? Не на того нарвався? Комуś дорогу перейшов?

Запитань більше, ніж відповідей. І думалося знайти хоча б якісь відповіді, ну, наприклад, у голови ОДА Віталія Бунечка. Він мав якось відре-

агувати, щось сказати хоча б нейтральне. Анітень! Новини про гуманітарні акції, про тарифи, ще щось...

А про те, що у нього, батька області, колишнього посадовця СБУ «поросятко мутантом виявилось», цитуючи все той же «ДМБ», а він не знав нічого — просто не віриться. Так область всю і розтягнуть на відкатах, так і роздягнуть під ковідний шумок.

Десь закрадається крихітний сумнів: раптом Суслик зовсім не такий страшний, як його малюють, а маленький, пухнастий гризунець, що завжди старався і ретельно вигризав для області ресурси й оптимальні рішення проблем у сфері охорони здоров'я в страшну епоху коронавірусу, не кладучи ані зернятка чужого до своєї кишені?

Але як озирнешся, всі вони, суслики упіймані, такі. Пухнасті і ухиялісті. Тут одягли кайданки, а тут — глянь — немає суслика, або якщо є, то комфортно врятований вже на іншій, нічим не гіршій посаді. О де генетика виживання!

У нас одна комаха з гарними крильцями попала була з полічином на хабареві в руки тим же есбеушникам, і що? Та нічого! Тільки імунітет проти звинувачень та карних справ міцнішим став. Та хіба він один був упійманий (і не раз!),

а потім укинаний, як та щука, у воду? За кермом у нас посадовець може бути під градусом, а потім спокійно претендувати знову на посаду. А що? Звичка — штука сильна. Посада — це як залежність наркотична.

Ми всі розуміємо, що всі ці лови, полювання на хабарників — просто гра, такий собі междусобойчик в колах еліти, влади й інших баловней. Щоб одного приструнити, іншого милостиво врятувати, а ще іншого на певний час посадити на голодний пайок. У котрого суслика здерли хутро і пустили на шубу? Та у жодного!

Так само буде і з очільником нашої поліції. Ну, злетів через неправомірні дії підлеглих і перевищення ними повноважень! Ну, показала себе паршива вівця чи декілька овець у лавах поліції, відділок якої він очолював. Вівці — вони і в поліції вівці, хоча й під шкурою вовки ховаються. Їх, вівце-вовків, може, і покарають за вдіяне. Бо хто ж знав, що дядечко жертви нападу виявиться теж високопосадовцем...

А здебільшого сусликів не карають. Бо це особлива категорія. Ступінь їхнього виживання навіть в умовах дефіциту кисню і бюджетних коштів дуже високий. Бо: «Я тут, я там, я завжди...», — підказує мені цитата із фільму «ДМБ».

Досить. Насправді не до жартів. Це злий сарказм. Бо мало чиновників у нас розплачуються вильотом на дембель. Так мало, що і згадати не можу жодного прізвища.

І от в області одночасно трапилися два жахливі інциденти (злочини, насправді).

Що лишить від шуму і резонансу через декілька тижнів? Переповнений коментарями Фейсбук чи лаконічні й безжалісні абзаци вироків?

Ірина ЛУЗАНЧУК.

КАЛЕНДАР ТИЖНЯ

26 СІЧНЯ

1918 — більшов. війська на чолі з М. Муравйовим окупували Київ.

1919 — махновці уклали договір про спільні дії з більшовиками.

1934 — пакт Гітлера-Піلسудського між Німеччиною та Польщею.

1980 — Канада оголосила про бойкот московської Олімпіади.

27 СІЧНЯ

Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту.

1790 — народ. П. Гулак-Артемівський, укр. поет, байкар.

1832 — народ. Л. Керрол, англ. математик, письменник («Аліса в країні чудес»).

1839 — народ. П. Чубинський, укр. етнограф і фольклорист, автор слів Держ. Гімну України.

1860 — вперше опубліковано повне видання «Кобзаря» Т. Шевченка.

1927 — народ. О. Тихий, укр. дисидент, мовознавець, член-засновник Укр. гельсінської групи.

2000 — в Єгипті прийнято закон, що дозволяє жінці подавати на розлучення.

28 СІЧНЯ

2003 — президентами В. Путіним і Л. Кучмою підписаний Договір про рос.-укр. держ. кордон.

2010 — указом президента В. Ющенка визнано воїнів УПА учасниками боротьби за незалежність України.

29 СІЧНЯ

День пам'яті Героїв Крут

1860 — народ. А. Чехов, рос. письменник укр. походження.

1866 — народ. Р. Роллан, франц. письменник

30 СІЧНЯ

1930 — запуск 1-го у світі радіозонда для дослідження атмосфери

1932 — у Фінляндії запроваджено «сухий закон».

1933 — канцлером Німеччини став А. Гітлер.

1930 — народ. В. Нестайко, укр. дитяч. письменник.

31 СІЧНЯ

1943 — оточена під Сталінградом німецька 6-а Армія капітулювала разом з генерал-фельдмаршалом Ф. Паулюсом.

1950 — президент США Г. Трумен публічно оголосив про підтримку проекту розробки водневої бомби, скинутої потім на Хіросіму та Нагасакі (2-ї Світ. війна).

1 ЛЮТОГО

Тиждень гармонійних міжконфесійних Відносин.

1884 — вийшло у світ 1-ше видання Оксфорд. словника англ. мови.

1893 — Т. Едісон створив у Нью-Джерсі 1-шу у світі кіностудію «Чорна Марія».

1922 — політбюро ЦК КП(б)У ухвалило рішення про вивезення 8 млн пудів хліба з голодуючої України до Росії.

1930 — газета «Таймс» надрукувала 1-й у світі кросворд.

1930 — ухвала ЦВК і СНК СРСР «Про заходи щодо зміцнення соціаліст. перевлаштування сільського господарства в районах суцільної колективізації і по боротьбі з куркульством».

Початок масової колективізації.

1897 — народ. Є. Маланюк, укр. письменник, сотник Армії УНР.

Потрапити у «Десятку»: одна новина — добра, інша — погана

Зміни, внесені до ранкового та вечірнього маршруту №10 «Лікарня-Вокзал» через вулицю Винниченка, Українських Повстанців, Огієнка, викликали у містян, для яких цей маршрут актуальний, недвозначну негативну реакцію.

Віднині автобус о 7.35 прямує від залізничного вокзалу до водоочисної станції, у зворотному напрямку рушає о 7.55, зупиняючись біля лікарні о 8.10. Наступні зупинки по маршруту — вулиці Суворова, Винниченка і, відповідно, Українських Повстанців, Огієнка.

Другий рейс за цим маршрутом о 17.10 з вокзалу з прибуттям на кінцеву о 17.32 (від лікарні о 17.40 рушає на вокзал).

Ця гарна новина для одних містян зовсім не тішить інших. Позаяк ці рейси з'явилися не додатково з незатреб-

уваних ресурсів, а за рахунок зняття рейсів із теж не менш важливого маршрута Лісотехнікум-Вокзал.

Ті, хто позбулися у такий спосіб логістичних зручностей, нарікають, коментуючи новину у соціальних мережах.

Оля Татур: «Дуже дякую, що забрали маршрут з технікуму. Тепер для того, щоб відвезти дитину в садочок потрібно чекати 40-45 хвилин у Малині на зупинці, де нема при морозі де погрітися. Головне — все для людей!».

Света Кнотько: «А чому цей рейс зняли з лісотехнікума? Як і раніший, так і вечірній. Це значить, що в цей час нічим добратися. А якраз всі з роботи їздять цим рейсом і на роботу. Хочеться почути відповідь. Чому? Чи там не люди живуть!».

Людмила Рудинская: «Так увечері на 20:16 був дуже

зручний рейс, їхала 10 до лісотехнікума, дуже багато людей їздило цим маршрутом до лікарні та до лісотехнікума, а зараз автобус їде з центра аж о 21:30. Кому заважав цей рейс? Перед тим, як його знімати, треба було проаналізувати по завантаженості маршрута. На думку багатьох людей, це нерозумний крок, але, як завжди, це

проблеми людей, якщо вже Ви надаєте послуги перевезення, то дійсно думайте про людей».

Нові рейси, відкриті за рахунок закритих, очевидячки, теж із думкою про людей. Можливо, перевізник дасть вичерпну відповідь, яка причина цієї одночасно доброї і недоброї зміни в обслуговуванні пасажирів?

Це вже другого листа пишу я до вас, улюблені. У них нагадуванням я буджу вашу чисту думку.

(Святе Писання, 2Пет.3:1)

Якось у приватній розмові з приятелем-малинчанином, людиною з доволі гарною репутацією, отримала його дошкульну іронічну реакцію на обговорювану тему про актуальність досконалого вивчення відомих і потенційних носіїв інформації про Мала, Малушу, Добриню і прямий зв'язок цих постатей із історією древлянського краю, Волині, Києва, Русі-України. Чоловік сказав:

— Ну що ти носишся із своїм Малом? Хто він такий і взагалі ніхто про нього нічого толком не знає! І не перебільшуй ролі тієї Малуші! Подумаєш, Святослав переспав із якоюсь рабинею, а ти на п'єдестал її ставиш! Хай дякує, що їй взагалі пам'ятник у Малині поставили! Таких, як вона, у князя були сотні. Що, кожну наложницю (тут слово було інше і з більш брутальним відтінком) робити княгинею? Вона була ніхто. А комусь треба роздути...

Так, отаке радикальне судження довелося вислухати. На емоційній хвилі була готова сперечатися. Проте глибоко вдихнула і вирішила ніяк не реагувати на таку суб'єктивність щодо історичних персонажів нашого минулого. У мене під руками у момент розмови не було книжок, у які я могла б тикнути пальцем і сказати: «Ось! Це писала не я. Це історичний факт». Говорити ж просто від себе, коли тобі не готові повірити, не було сенсу. Та скептик або «фома неввіруючий» не сприйме й книжки...

А ви, шановні читачі, сприймете?

Зараз, коли сама для себе вирішила освіжити пам'ять, витягла з домашньої бібліотеки доступні джерела і зробила фактологічний і цитатний парад про Мала і його нащадків.

Якщо маєте заперечення і посилення на джерела, з яких будуть взяті ваші контр-аргументи, ми матимемо конструктивну дискусію чи навіть полеміку.

КЛАСИЧНЕ

ПАПЕРОВЕ ДЖЕРЕЛО

Завдання у мене технічно просте. Однак варто зауважити, що більшість книжок, які я гортатиму перед вами, видані в радянські часи, а отже мають певний ступінь ідеологічної цензури своєї доби. Хоча цитуватиму і древні джерела, перевидані і адаптовані до читання вже в Україні новітньої доби.

Також унікалітету свідомо цитування інтернет-джерел, опираючись, так би мовити, на класику методу — паперову книжку. Згодна, що і книжки часом кажуть неправду, якщо ідеології правда не вигідна. А істина все одно мудро усміхається своїми ясними очима крізь усі тумани і мороки неправди.

МАЛ ЯК МАЧИНА В ЧОТИРИКІЛОГРАМОВІЙ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ

Першим джерелом стане кількілограмовий «Советский энциклопедический словарь» (Москва, 1985). Дивимося довідкову статтю про Мала, ст.747 у куточку внизу. Цитую: «Мал (?-946),

МАЛ Є НІХТО, МАЛУША — ЩЕ ГІРШЕ?

князь древлян. Возглавил Древлянское восстание 945 года против кн. Игоря. Погиб при разгроме древлян войском кн. Ольги».

«Древлянское восстание» у тому ж виданні виноситься також в окрему довідкову статтю на ст.410: «...945 г., в связи с попыткой князя Игоря дважды в году, вопреки обычаю, собрать дань. Древляне убили князя у г. Искоростень и освободились из-под власти Киева. Подавлено княгиней Ольгой в 946».

І безпосередньо над цим абзацом згадуються і древляни: «Древляне, союз вост.-слав. племен в 6-10 вв. к С. (тобто Северу) до реки Припять между рр. Случь и Тететрев. С кон. 9 в. данники Киевской Руси. После Древлянского восстания 945 полностью подчинены киевск. князю».

МАЛ ЯК ФІГУРА ІСТОРІЇ

Ці короткі довідкові статті у традиційному лаконічному енциклопедичному стилі насправді є дуже інформативними! Висновок простий: Мал є історичним фактом, Мал є об'єктом інтересу, Мал є фігурою!

Відразу актуалізується теза: Мал відстоював інтереси древлян, древляни мали причину ображатися на Київ, древляни були самодостатні, а потім потрапили у повну залежність Києва (і не так Києва, як недревлянського походження столичних князів). Забігаючи наперед чи в бік дотичних тем, скажу, що Малу і древлянам дають оцінку, буцім, такі-сякі сепаратисти, хотіли бути собі окремими. Та не так воно насправді. Хотіли, щоб у Києві сиділи свої правителі.

Добре, пошукаймо, що ж той самий словник каже про Добриню й Малушу, дітей Малових?

Ст. 401 знайомить із Добринею: «Добрыня, воспитатель и воевода Владимира I Святославича. Участник борьбы за киевский стол, похода на Болгарий Волжско-Камскую в 985. Княж. посадник в Новгороде, насильственно крестил новгородцев. Прототип Добрыни Никитича».

ДІТИ МОЇ ДІТИ, ГОРЕ МЕНІ З ВАМИ

Отже цілком логічно зазирнути абзацом нижче, де написано «Добрыня Никитич — богатырь, герой рус. былин». (Чому Никитич і як може стати син Мала, тобто Добриня Малович якимось Никитичем — напишу нижче).

Тепер пошукаємо у джерелі Малушу Малівну, тобто доню Мала. На сторінці, де мало б бути буквєсполучення «малу-», Малуша відсутня. Гаразд. Тоді зазирнімо, чи згадує словник про неї у статті про князя Святослава, сина Ольги та Игоря, вбитого древлянами.

«Святослав I (?-972), князь киевский, сын князя Игоря. Разгромил (965) Хазарский каганат, совершил походы в Волжскую Болгарию, в 968 и 971 — в Болгарию. Убит печенегами». І трішки нижче у статті про князі походи є висновок «Укрепил внешнеполитическое положение Киевского государства». Але про Малушу ні слова.

Тоді, можливо, є у статті про сина Святослава — Володимира, названого історією Великим? Водимо пальцем на сторінці 228: «Владимир I (?-1015), князь новгородский (с 969)», киевский (с 980). Мл. сын Святослава. Покорил вятичей, радимичей и ятвагов, воевал с печенегами, Волжской Болгарией, Византией и Польшей. При нем сооруже-

жены оборонительные рубежи (беріть до рук мапу, щоб увявити масштаби) по рр. Десна, Осетр, Трубеж, Сула, и др., заново укреплен и застроен кам. зданиями г. Киев. В 988-989 ввел в качестве гос. религии христианство. При В. I Др-рус. гос-во вступило в период своего расцвета, усилился междунар. авторитет Руси. В рус. былинах наз. Красное Солнышко. Канонизирован рус. церковью».

ІСТОРІЯ ПІД КОПІРКУ

Тут виникає багато алюзій і хочеться почати зв'язувати історичну реальність, інформаційні акценти словника, його умисні прив'язки Росії до Росії, котрої ще не існувало тощо. Але моїм завданням було знайти Малушу.

Ні, немає її у статті про її сина. Витягаю із шафи 2-го із трьох томів «Українського радянського енциклопедичного словника», виданого у Києві 1987 року. Отже тут на ст.330 і прописався наш Мал. Проте нічого цікавого. Довідкова стаття слово-в-слово переписана з росмовного видання, от лише перекладено українською. Крок уліво-управо не схвалювався, схоже. Але головне, що Мал у словнику є!

Чи є його діти?

МОЇ-НЕ-МОЇ ДІТИ

Малуші, як ви вже здогадуєтеся, немає. А як же ще? Не написали у Москві про існування її, не ризикнув і Київ!

Як щодо Добрині? Ось він, том 1. Є! Ст.533, цитую: «Добрыня Никитич (Аж язык загортається у дудку, бо українською мало б бути Микитович! Проте і то ж не так! І повторюю, який він Никитич, якщо він Малович?) — один із героїв рос. билинного епосу, богатырь. Разом з Іллею Муромцем і Альошею Поповичем охороняв Руську землю. За билинами, довго жив при дворі київ. князя Володимира».

Тобто Добриня є, але він — билина і взагалі чий син, ніхто не знає. Принаймні, українська радянська історична довідка казати не хоче. Зробили Добриню напів-вигадкою, але згадали не обачно іншу напів-вигадку (за їхнім трактуванням, не за моїм!) — Іллею Муромця.

А ЦЕ ЩЕ ХТО?

Що ж повідає українське джерело часів Перебудови про Іллею Муромця? Тут на ст. 697 1 том, ніби під копірку, стверджує: «Ілля Муромець — один із гол. героїв билинного епосу, богатырь. Разом з Добринею Никитичем і Альошею Поповичем охороняв Київ. Русь від зовнішніх ворогів. Билинний образ І.М. перейшов в укр. нар. казки». Ну, нехай. Вдамо, що віримо. Просто, щоб розвивати думку далі і продовжити ланцюжок фактів і цитат.

Для підкріплення репутації Іллі Муромця у трактовці радянських енциклопедистів, ще раз відкрию оте перше росмовне джерело, що я цитувала вище.

Джерело на ст.484 називає кілька билин про Іллею Муромця і рекомендує як постать того ж

билинного героя й «воплощение нар. идеала героя-воина». Вдамо знову, що віримо. Принаймні, є ж і правда в цьому! (Автори цих абзаців так лукавлять і викручуються, що самі заплуталися, хто є хто! Але ж самі укупі згадують Іллею Муромця і Добриню, мотже провоюють нас до пошуку істини).

МАЛУШО, АГОВ!

Досліджу остаточно на предмет згадки про Малушу в українськомовному енциклопедичному джерелі довідкові статті «Святослав» і «Володимир» — може, там згадають князівську жіночку рідню?

За віковим цензом почнімо із Святослава. Т.3, ст.180. Лише уточнено дату його смерті, вірніше, внесено варіативність: «(?-972 або 973)». Знову акцентовано, що був чудовим вояком і полководцем, названо, кого побив і переміг, що посварився і відтак помирився із Візантією. Він — Святослав Ігорович, тобто син Ігоря, а кого лишив після себе, з ким народив дітей — ні слова.

Але ж ми знаємо, що його син Володимир звідкись мав узятися не без допомоги жінки, щоб потім прославитися і прославити Київ та Русь?

У т. 1 на ст. 334 нам нагадують і уточнюють, що він не відомо коли народився, але помер 15 липня 1015 року. Що після хрещення назвався Василієм. Що мав теж ратні подвиги, а ще за нього відкривалися школи для знаті й духівництва, збудував Десятинну церкву. А про маму — ні слова.

Добре, ми терплячі. Тому рано чи пізно довідники признаються офіційно, хто чий син.

ЯК МАЛ ОРУДУВАВ У ОРУДНОМУ ВІДМІНКУ

Погортаємо «Историю Киева» (у трьох томах і чотирьох книгах), яка благословилася на світ у Києві в 1982 році.

Для полегшення пошуку видивляюся потрібне в алфавітному порядку ім'я Мала в іменному показчику. Є! І він, і доня Малуша відразу низу. Але ім'я Мала подається не у називному, а в орудному відмінку, що є грубою помилкою. Гаразд, упорядники могли і не знати, який важливий Мал для мене й моїх аргументів на його користь. Прогавили, словом.

На стор. 116 джерело каже: «...В результате вспыхнуло восстание, направленное прежде всего против ненормированных поборов, в ходе которого Игорь был убит. Восстанием смердов воспользовалась племенная верхушка древлян во главе с князем Малом, попытавшаяся не только освободиться от власти Киева, но даже и захватить киевское княжение. Таким образом, древлянское восстание было не только проявлением недовольства эксплуатируемых феодалами народных масс, но и отражением существовавших на Руси автономических тенденций».

(Закінчення. Початок на стор.4)

Ця радянська стилістика викладу, щоб борони боже не зійти з правильної методологічної колії, не порушити ці шаблони агітпропу. Та головне, що із цитати ми дізнаємося, чому іменний показчик лишив Мала в орудному відмінку — бо у тексті ім'я стоїть у орудному! І не менш головне: Мал згадується у зв'язку з історією Києва. Зухвалець, скажу я вам. Але ж із історії не випав!

МАЛУШІ СОРОМИЛИСЯ, А ДОБРИНЕЮ ПИШАЛИСЯ?

А що ж Малуша? Їй відведено місце на ст.122. «Владимир имел необычную для великого князя киевского генеалогию: он был внебрачным сыном Святослава и Малуши — ключницы княгини Ольги».

Я б не стверджувала, що позашлюбна дитина в князівському чи царському середовищі така вже незвичність. Бастарди і до влади приходили, знає історія. Але вартує уваги інше: книжка чітко пише, що мама Володимира — Малуша.

Заблукав на сторінках радянського історичного нариса і Добрина. Ст. 157, розгорнута промовиста цитата, де намішано правди і правди, прихованої між рядків. «Известны былины киевского и новгородского циклов. Несмотря на то, что былины записаны в прошлом веке на русском севере, действия многих из них происходят в Киеве, при дворе князя Владимира «Красное солнышко». Любимыми героями былины были воины-богатыри — бескорыстные защитники русской земли — Илья Муромец, Добрыня Никитич, Алеша Попович, совершавшие героические подвиги в борьбе с врагами» тощо.

ДРЕВЛЯНСЬКИЙ КНЯЗЬ ПСУЄ КИЇВСЬКУ ПОГОДУ

Так, скупо, просто названі імена у правильному для розвинутого соціалізму пропагандистському руслі. І знову наче оминають пряму вказівку на кривий зв'язок батька і сина. Але хочу, щоб читач терпляче накопичував згадані мною факти і цитати.

Час звернутися і до розмовної (тиражем у 58 тисяч!) 10-томної «Истории Украинской ССР», виданої у Києві в 1981 році.

Звернімося до т. 1. Традиційно рушаю до іменного показчика. Мал: ст. 305 і 377. Що там? Перша згадка: «Отдельные княжества у восточных славян существовали и позднее, когда уже образовалось Древнерусское государство. Одним из них было древлянское, во главе которого в первой половине X в. стоял князь Мал. Оно выступало против объединительной политики Киева, и потому киевские князья неоднократно снаряжали дружины для борьбы со строптивыми древлянами...». А далі ви вже знаєте.

МАЛИН КОРОСТЕНЯ ВИЩИЙ?

Друга згадка в даному джерелі цікавіша: «Еще до того как киевские князья покорили древлян, их административно-политическим центром был Искоростень (современный г. Коростень). По историческим преданиям (термин довольно интересный: исторични, але перекази!), на одном из четырех искоростенских городищ стоял замок знаменитого (Овва!)

древлянского князя Мала. Однако обнаруженное на р. Ирша вблизи современного городка Малина сильно (Овва! ще раз і покажіть, яке місце має на увазі книжка) укрепленное городище VIII-XIII вв. дает основание считать именно его местом, где находился замок князя...». (Це твердження і цікаве, і загадкове. Оповідач подав винятково цікаву версію, практично не підкріплену доказовою базою. Проте згадка про князя у високому статусі говорить про його масштаб у геополітичному розкладі того часу і пряме відношення до Малина).

НІЧОГО НОВОГО, ЗНОВУ — ПІД КОПІРКУ

Що говорить ця книжка з історії про дітей Мала? Малуша на ст. 349. Ті ж відомі, але дуже скупі історичні факти, що нам оповіли енциклопедії на початку мого матеріалу. Та ще й такий гандж: слово-в-слово списаний рядок. «Владимир Святославович имел необычную для великого киевского князя генеалогию...».

Ну і продовження про ключницю Малушу. Так, так, те ж саме. Ну, така собі крадіжечка — із книжки в книжку.

Ходімо шукати слідів Добрині. Ст. 354., де цитується зовсім не текст билини, а літопис: «В Новгороде введение христианства вызвало народное восстание. Тогда посадник Добрыня и тысяцкий Путята силой заставили новгородцев креститься...».

А на ст. 357 згадується такий собі Вишата, нащадок прославленого у билинах воєводи Добрині. Це так, до слова...

Знаходимо в цьому ж томі знайомі свідчення про билинних героїв, улюбленців народу — Іллю Муромця, Добриню Никитича (знову Никитича, хай йому грець!) та інших, які стали потім героями переказів. А спочатку були нікими іншими, як членами родини князя Мала.

ОЛЬГА З РОДИНОЮ СКАСУВАЛА ОТГ?

Щоб ще раз відчутти значення древлянского князя Мала і його зухвальство у бажанні претендувати на відокремленість, автономію або, якщо і бути з Києвом, то не у якості підлеглого, а повноцінного співправителя, зацитуємо ще одну із розпорощених у першому томі цікавинок.

«В X в. происходило интенсивное формирование великокняжеского домена, а также отдельных вотчин. В летописном рассказе о походе Ольги в Искоростень упоминаются феодальные владения, находившиеся в руках древлянских «лучших» мужей». О значительных размерах домена Владимира Святославовича свидетельствует летопись в статье о его пожаловании Десятинной церкви...». Так наче між іншим. Але що ми чуємо? Що древлянські князі, сучасною мовою кажучи, були самодостатніми і заможними ОТГ, а централізація знищувала фактично їхній статус і статки.

На підтвердження моїх думок уривок із цього ж джерела зі ст. 350: «Перед Древнерусским государством, объединившим все восточные земли, стояли важные задачи политической консолидации. Среди мер, направленных на решение этих задач, важное значение имела административная реформа, которую начал осуществлять еще Святослав, а

закончил Владимир Святославич (тобто син Малуші). Смысл ее заключался в том, что земли и княжества, где правила зависимость от Владимира местные князья, передавались сыновьям Владимира. Последних он посадил в Новгороде, Полоцке, Турове, Ростове, Муроме, Пскове, Смоленске, Искоростене, Владимире, Тмутаракани... Реформа ликвидировала власть местных князей, связанных происхождением и интересами с их землями и далекими от интересов с Киева, покончила с автономией земель».

КАРАМЗІН ТАКИ ПОРОДИЧАВ ЇХ

Чи на добре, чи на зле — але все це мало масштабні і не у всьому благополучні наслідки. Оцінити їх об'єктивно важко, бо навіть у наш час, перебуваючи у вирі нових геополітичних процесів, не знаєш, куди все впливає. А що й казати про давні часи!

Читач запитає, то коли ж будуть ще остаточні переконливі докази родинних зв'язків Мала-Малуші-Володимира, Мала-Добрині-Володимира?

У багатьох джерелах, якими послуговувалися у вивченні історії в царській Росії і потім у СРСР, згадуються, хоча доволі лаконічно, і древляни, і Мал, і всі дотичні персонажі.

Скажімо, у того ж Карамзіна в «Истории государства Российского» у відповідних за хронологією розділах описано ті ж історичні колізії, хоча з точки зору імперського історика: «Древляни вздумали присвоить себе власть над Киевом, и хотели, чтобы Князь Мал женился на вдове Игоря...» (глава VII). Карамзін кілька разів згадує Мала, Коростень, Малушу, Добриню, Іллю Муромця.

Але і в цього придворного імперського писака в голові — каша, в якій більшість (і він отже також) не могла виділити окремо полу від зерна.

Ось як іменується князь Мал в контексті змін своєї долі і наслідків сміливих кроків спротиву Києву, де правили чужинці: Любчанин Малько. Тут про нього говориться як про батька Малуші, ключниці Ольги, матері Володимира. Але це такі корисний опис у сенсі підтвердження родинних зв'язків. Як і наступне: «Новгородцы, по совету Добрыни, Малушина брата, избрали в Князья сего юношу... (тобто Володимира)». І далі (у іменному показчику) автор називає Добриню дядьком Володимира. І Коростень у нього згадується 6 разів. Отак!

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДРЕВЛЯНАМ І КНЯЗЯМ ВІД КОСТОМАРОВА

Багато про древлян і рід, що цікавить нас як нащадків земель Мала, пише Микола Костомаров. Там дається розгорнута характеристика древлян, а їхнім ментальністю і темпераменту приписується наївність, надмірна довірливість, відсутність мотивів до помсти тощо. Можна сперечатися з тлумаченням Костомарова. Насправді, важко сказати з прочитаних джерел, яким був психотип древлян.

Мене ж зацікавили речі, які підтверджують криві зв'язки історичних персонажів. У розділі «Князь Владимир Святой» Микола Костомаров пише: «...Владимир

был призван новгородцами (ну, це не новина) на княжение и уехал в Новгород вместе со своим дядею Добрынею (ось!), братом (ось!) по его матери Малуши, ключницы его бабки (ось іще!) Ольги...».

ЗРИВАННЯ МАСОК З ВОВКІВ ТА ОВЕЦЬ

Можливо, достатньо було просто навести уривки «Літопису руського»? Найпереконливіше виглядає фрагмент дерева родоводу князів, реконструйованого істориками за фактами літопису.

А ось і трансляція подій за літописом. Наприклад, ота точка неповернення, коли грім гримнув над долею древлян: «Коли ж почувли древляни, що він (тобто Ігор) знову їде, порадилися древляни із князем своїм Малом і сказали: «Якщо внадиться вовк до овець, то виносить по одній все стадо, якщо не уб'ють його. Так і сей: якщо не вб'ємо його, то він усіх нас погубить».

Далі цитата з літопису щодо пропозиції руки та серця: «І сказали древляни: «Послала нас Деревлянська земля, кажучи так: Мужа твоего ми убили, бо був муж твій, як той вовк, що обкрадав і грабував. А наші князі добрі є, бо пильно вони подбали про Деревлянську землю. Іди-но за нашого за Мала...».

А епізод, де пізніше новгородці просять Володимира на правління у себе, літопис називає Малушу «улюбленцею Ольжиною». Як вам?

А У МАЛУШІ І ДОБРИНІ БУЛА МАМА?

Скажімо, я особисто припускаю, що Мал був більш потужною постаттю, ніж оцінили літописці або свідки давніх подій і ті, хто потім переказував їх оповіді. Гадаю, що Мал, до драматичної розв'язки стосунків із Ольгою, опікувався не лише Д(е)ревлянською землею, а й усією Волинню до західних меж із сусідами (Власне, Полісся час від часу так і називають у різних джерелах «східна Волинь»). Тобто древляни-древляни і дуліби й становили потугу і впевненість князя Мала і князів древлянських взагалі, на моє глибоке переконання.

Належить відшукати й свідчення про матір Малуші та Добрині, тобто спутницю життя Мала. Як довго тривав шлюб чи стосунки? Чи були син і донька народженні цією однією жінкою? Хто вона? Не раз чула на Волині від істориків та краєзнавців, що це могла бути чеська принцеса. Однак точного джерельного підтвердження цих припущень ніхто не надав.

НІХТО НЕ СКАЖЕ, ЯК БУЛО НАСПРАВДІ

Логічно також припустити, що Мал не був для Ольги порожнім місцем і як чоловік. Однак драматичний сюжет поставив її у дуже дразливу ситуацію, коли некоректно було виявляти хоч якусь прихильність чи жаль щодо Мала. Людські стосунки не пласкі та примітивні. Нам ніколи не стане відомо, що насправді почувала Ольга, Ігор, Мал. Але якщо врахувати, що народні перекази досі беруть пам'ять про зустрічі Ігоря, Мала і Чопа на традиційному для них місці (неподалік Чоповичів), про неоднозначні взаємини Мала і Ольги, тема варта пошуку істини.

Які емоції переживали ці не-

молоді вже люди, лишиться таємницею. І чи був Мал аж таким дурним чи наївним, зухвалим чи нахабним, що смів свататися до Ольги після фізичного усунення Ігоря, який заступив межу і вдався фактично до рекету в тогочасній формі?

Чи була ситуативна або політична підстава, інші підступні кроки, які вилилися у непереборні для Мала наслідки? Адже перекази розповідають, що Мал, Чоп й Ігор якось знаходили спільну мову. Ігорєва заздрість і жадібність заступили йому здоровий глузд чи було ще щось?

ПОКАРАНИ

ЧИ РЕАБІЛІТОВАНИ?

Чому так багато «чому»? Чому певні зафіксовані істориками речі просто не відповідають логіці. Відповідатимуть, якщо всі пазли будуть віднайдені й укладені на своє місце.

Якщо Ольга була лихою чи наполегливою у бажанні помститися за чоловіка, навіщо бере на себе тягар нагляду за Малушею і Добринею? І яке таке тяжке (а насправді сумнівне) рабство вони спокуювали за вчинок батька і древлян, що врешті Малуша стала ключницею (ви б довірили свої секрети, набутки та комори доньці ворога?), а Добрина зробив фактично карколомну військову й намісницьку кар'єру й був поруч перших осіб все життя? І так прославився, що аж перебрався у билини.

ВСЮДИСУЩИЙ МАЛ

А в тих билинах він, Добрина Никитич, і є сином Іллі Муромця.

Оце недолуге зросійщене «Никитич» мені розтлумачили старожили Волині. І Мал, і Добрина були Нискиничами, Нискинцями. Це напряму відсилає нас до Низкиничів, села на Волині. Таке собі тепер приміське село біля Ново-волинська (як у нас Малинівка чи Городище), нині сучасна околиця шахтарського міста, де і я бувала. Західна околиця частина Волині усіяна географічними об'єктами й топонімами, пов'язаними з Ольгою, Малом, Добринею і відтак — Володимиром.

Незручне і незрозуміле російському вухові Нискинця-Нискинч було трансформовано у Никитича. Цю ж лінію розвиває у своїх дослідженнях і палкий краєзнавець-древлянин, історик Полісся-Волині Микола Брицун-Ходак. Він же на основі народних переказів та власних логічних розмірковувань приходить до ототожнення Мала з Іллею Муромцем. (На Волині теж існує така версія).

Легендарний князь лишився у історії і як знайомий нам Мал, воїтель і страж Коростеня; і як Малко Любечанин, князь в опалі і засланні в містечку Любеч (Чернігівщина).

І врешті: немає свідчень, що у Любечі він таки помер, ув'язнений Ольгою. Народ наполегливо виносить свого героя переказів за грані темниці — з'являється Ілля Муромець, що цілком логічно. І він чомусь (зрозуміло чому) сюжетно у билинах та переказах пов'язаний із сином Добринею, із Києвом, князем Володимиром тощо.

Ірина КРИМСЬКА

переповіла неакадемічно, але правдиво і пристрасно.

Лео Мол.

Лео Мол. Україна між Лондоном та Москвою і Шевченко у Вашингтоні

Що пов'язує ці факти? Тарас Григорович Шевченко. Яким чином і чому? Тому що — Україна...

У п'ятнадцять років Леонід Молодожанин покинув Полонне й вирушив у Відень навчатися мистецтву.

Відомо, що батька Леонідового звали Григорій, а матір — Ольга, вони займалися гончарством.

З 1948 року Леонід Молодожанин живе у місті Вінніпег, Канада.

У 1962 році Лео Мол виграє конкурс на створення пам'ятника Тарасу Шевченку у Вашингтоні (США), і ця перемога стала проривом у кар'єрі скульптора.

Українці в США готувалися до відзначення 150-річчя з дня народження Тараса Шевченка. Вирішують відкрити у Вашингтоні пам'ятник поетові.

Сенатор від штату Нью-Йорк Джейкоб Джейвітс запропонував ухвалити закон про шанування пам'яті Тараса Шевченка лютому 1959 року. Подібний проект зареєстрував конгресмен Алвін Бенлі.

Роком пізніше Конгрес схвалив, а 13 вересня 1960 року Дуайт Айсенгауер, президент США, підписав Закон 86-749.

Українська діаспора обирає Комітет зі створення пам'ятника Тарасові Шевченку. До складу КПШ було обрано одинадцять осіб, шість із котрих — українці, а саме П. Андрусів, художник; Володимир Міяковський, літературознавець; Дем'ян Горнякевич, мистецтвознавець; Антін Малюца, художник-монументаліст; Аполлінарій Осадца, архітектор; Улас Самчук, письменник. Очолив Комітет професор Роман Смаль-Стоцький, син відомого українського мовознавця, педагога і першого теоретика українського віршування Степана Йосиповича Смалья-Стоцького. Співголовами були обрані Юрій Шевельов, президент Української вільної академії наук, і професор Лев Добрянський.

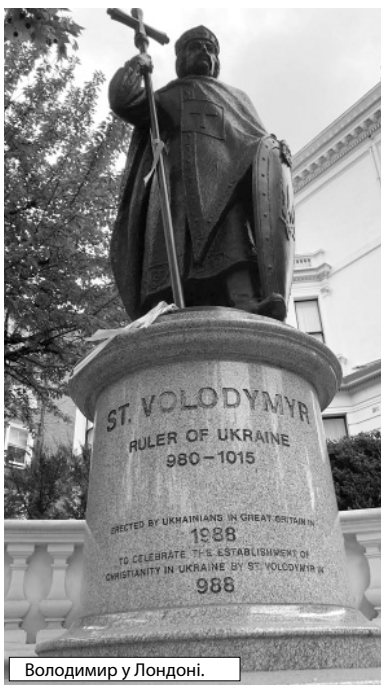
Графік Святослав Гординський переконав Лео Мола надіслати проект. За декіль-

Шевченко у Вашингтоні.

ка тижнів отримали відповідь — Молодожанин переміг у конкурсі. Для роботи над фігурою переїхав на два роки до Нью-Йорка.

Посольство СРСР почало чинити спротив. Наступ вівся агресивно і тотально, було розповсюджено «Звернення до українців, до всієї української громади в Сполучених Штатах Америки, до Комітату пам'ятника

Володимир у Лондоні.

Тарасові Шевченку в США». Під зверненням стояли підписи Максима Рильського, Павла Тичини, Бориса Патона, Павла Вірського, Левка Ревуцького, Бориса Гмирі, Дмитра Павличка. Центром протидії стала газета «Washington Post», брудні статті одна за одною з'являлися на шпальтах видання.

Коли перший секретар ЦК КПРС Микита Хрущов зрозумів, що, не зважаючи на зусилля ідеологів, шпигунів і провокаторів, закон США №86-749 скасувати не вдасться і пам'ятник Т. Шевченку таки з'явиться у Вашингтоні, наказав випередити українців в Америці і відкрити монумент Тарасу Шевченку в Москві раніше, ніж у США! Шевченка в Москві «одягнули» у шинель-крилатку, яку поет ніколи не носив. Монумент був урочисто відкритий 10 червня 1964 року.

27 червня 1964 року на площі Дюпон Сьоркл в історичному центрі американської столиці було відкрито монумент Тарасу Шевченку у Вашингтоні. На відкритті зібралися понад 100 тисяч осіб, переважно українці зі США, Канади, Австралії та Латинської Америки, які пройшли урочистим маршем від пам'ятника Джорджу Вашингтону біля Білого Дому. Після урочистих привітань слово мали Роман Смаль-Стоцький і президент США Дуайт Айсенгауер.

Потому американські газети надрукували справжнє ім'я Лео Мола, і він уперше спробував розшукати родичів, які залишилися в Радянському Союзі.

Молодша сестра Ніна знайшла його, бо прочитала прізвище скульптора на пам'ятнику святому Володимирові у Лондоні. Ніна розповіла, що їхній батько загинув у таборах одразу по війні. Старший брат став художником. Його розстріляли після 11 років таборів. Пізніше обох реабілітували. Мати померла на поселенні неподалік Іркутська. «Невідомо чому так сталося, — згадує Мол, — можливо, через донос, можливо, вони були пов'язані з політикою. Мати до останніх днів чекала, що я приїду. Відчувала, що живий. А я не міг дати найменшої звістки. Коли в 1990-х побував у Санкт-Петербурзі й зустрівся зі студентськими друзями, вони казали, що були впевнені в моїй загибелі на війні чи в концтаборі».

До 200-річчя з дня народження Тараса Шевченка влада Москви після завершення реставраційних робіт, знову встановила пам'ятник українському поету, демонтований попередньо для реставрації.

І щодо пам'ятника Володимиру у Москві. Експерти дослідити напрямок погляду монумента-князя Володимира. Він дивиться на південь-південний захід і приблизно за 1700 км потрапляє в Стамбул. Така

вона — мрія всіх правителів Російської імперії — Константинополь! А сама лінія погляду умовно розрізає Україну на дві частини, одну з яких адепти «руського мира» вважають територією «Новоросії» разом з нині окупованим РФ Кримом. Отже пам'ятник князю Володимиру в Москві — це амбіції Путіна і його оточення, а промова Путіна на відкритті пам'ятника є цинічною брехнею агресора.

Лео Мол відійшов у вічність у 94-річному віці 4 липня 2009 року.

Лео, звичайний хлопець із Хмельниччини, мав честь ліпити погруддя трьох понтифіків і до кінця життя тішився, що на своє вітання на Пасху до Іоанна Павла II «Христос Воскрес!» по-

Шевченко у Москві.

чув теж українською «Воістину Воскрес!». У 80 храмах Канади людське око ваблять фрески, виконані митцем з України Леонідом Молодожаниним, нащадком працюючих і наполегливих гончарів із Великої Волини.

На початку 1950-х Мол отримав перше велике замовлення — створити 16 вітражів для собору святих Володимира та Ольги, найбільшого українського храму в Канаді. Замість біблійних сюжетів Лео вирішив зобразити епізоди з історії України та її церкви, але ескізи не сподобалися громаді. Відтоді Мол почав щодня відвідувати собор, малювати на інші теми і за 10 років створив шістнадцять ескізів і всі шістнадцять погоджує з архітектором.

Лео Мол був автором бюстів прем'єр-міністра Канади Джона Дифенбекера, президента США Дуайта Айсенгауера, кардиналів Йосипа Сліпого й Тіссерана, королеви Великої Британії Єлизавети II, Черчілля, митрополита Іларіона, Андрія Сахарова.

...Люди кажуть, у Малині живе далека родичка і землячка Лео Мола.

Назарій ПОЛЩУК.

Кремлівська версія Володимира.

чи зятятим кальвіністом із язичницьким прізвиськом бути князем Священної Римської імперії, так ще й побудував у Литві Биржайський замок, теж, як і Нойшвайштайн, не останній за красою.

Але ідемо далі. Тестем гетьмана-кальвініста із язичницьким прізвиськом (точніше, одним з чотирьох його тестів, бо Христофор Радзивілл був чотири рази одружений, коли тільки все встигав?) був ніхто інший як Василь Костянтин Острозький. Той самий, що засновник Острозької академії. Баварський король є його нащадком у 12 поколінні, ну а Костянтин Острозький, що розбив московитів у битві під Оршею, відповідно — предок Людвіга у 13 поколінні.

Але це ще не кінець. Дружина Костянтина Острозького Олександра Слуцька була онукою Михайла Омельковича, який був новгородським намісником польського короля і ледь не став останнім в історії князем київським. Оскільки польський король ліквідував удільні князівства, Михайло Омелькович підняв проти короля повстання, але зазнав поразки і був стра-

Людвіка у 19 поколінні, спіткала така ж сама участь.

Але нас цікавить інший дід Ульяни Тверської. Ним був ніхто інший як Юрій І Львович, король Русі. Так, предком баварського короля 19 століття був галицький князь 13 століття. Якщо бути точним, то предком у 20 поколінні.

Ну, а далі ви і самі можете здогадатися. Король Данило I Галицький є предком короля Людвіга II Баварського у 22 поколінні, Роман Мстиславович, великий князь київський — у 23 поколінні, Мстислав Ізяславович, великий князь київський — у 24 поколінні, Ізяслав Мстиславович, великий князь київський — у 25 поколінні, Мстислав Володимирович Великий, великий князь київський — у 26 поколінні, Володимир Мономах, великий князь київський — у 27 поколінні, Ярослав Мудрий — у 29 поколінні, ну, і Володимир Великий, хреститель Русі — предок баварського короля у 30 поколінні.

Цікаво, що б було, якби Людвіг грав би у трохи інших предків? Ну, не будемо фантазувати про Володимирів тризуб над воротами Нойшвайштайну. Просто ціка-

Про Володимира і Діснейленд

Olexandr
BURLAKA

Що можна дізнатися, читаючи генеалогію шляхених родів.

Бачите замок на картинці? Якщо хтось не знає — це Нойшвайштайн у Баварії. Той самий замок, із якого Діснейленд потім зливав замок Сплячої красуні.

Знову ж, широко відома історія баварського короля Людвіга II, котрий у 19 столітті, коли інші королі будували заводи, збудував оце. Дуже вже любив гратися у казкових королів.

Не будемо тут переповідати історію коронованого дивака, якого власні піддані за розтрата відсторонили від влади і (як кажуть злі язички) втопили у його в улюбленому ставку, а потім виявилось, що безглузда забавка багатократно окупила себе і стала тим, по чому Баварію упізнають в усьому світі, а сам Людвіг шанується у Баварії як місцевий герой. Можете почитати про це самі.

Бо цей текст насправді про генеалогію. Слухайте уважно.

Прабабця прадіда «казкового короля» Людвіка, Максиміліана I у дівочтві звалася Людвікою Кароліною Радзивілл. Єдиною дочкою хорунжого Великого князівства Литовського (у складі Речі Посполитої) Богуслава Радзивілла. Самі Радзивілли — ніби литовський рід. Але. При цьому дідом Людвіки Радзивілл, а отже предком Людвіка Баварського у 8 поколінні, був Стефан Потоцький, який придушував повстання Северина Наливайка. При цьому одночасно Людвіка Радзивілл є прапраонукою молдавського господаря Єремії Могили, який є предком короля Людвіка у 12 поколінні. Чисто для інформації, київський митрополит Петро Могила доводився Людвіці Радзивілл троюрідним дідом.

Але ідемо далі. Прадід Людвіки Радзивілл по батьківській лінії великий гетьман литовський Христофор Радзивілл на прізвисько «Перун» доводиться Людвіку Баварському предком у 11 поколінні. Про нього теж так просто не розкажеш, бо мало того, що він примудрився буду-

чений. Баварський король Людвік є його нащадком у 15 поколінні.

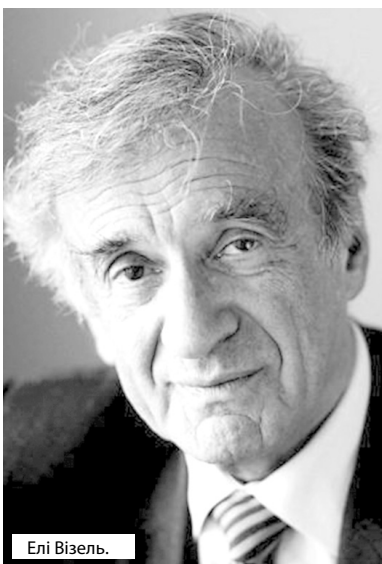
Рухаємося далі, це ще не все. Михайло Омелькович був правнуком не когось, а самого Ольгерда Гедиміновича, великого князя литовського та руського, про якого навіть і розповідати якось незручно, крім того, що Людвіг Баварський є його нащадком у 18 поколінні. Для тих, у кого проблеми з історією або з математикою, пояснюю, що це означає, що засновник литовської держави і національний герой Литви князь Гедимін є предком «казкового короля» Людвіга у 19 поколінні.

Ви же втомилася? Але ж найцікавіше ще попереду. Несподівано дружиною Ольгерда, від якої іде лінія до Михайла Омельковича, була руська княжна Ульяна Тверська, як неважко здогадатися, дочка тверського князя Олександра Михайловича, який знаменитий тим, що боровся із Москвою за гегемонію у землях північно-східної Русі і програв. А це означає, що дід Ульяни Тверської і предок короля Людвіга у 20 поколінні князь Михайло Ярославович був убитий у Орді за доносом московитів. Князя Олександра Михайловича, предка

во, як дивовижно звивається історія протягом століть.

Від редакції тижневика «ФОРПОСТ»:
І принагідно згадаймо, що Володимир — син Малуші і онук нашого Мала.

Елі Візель.

День пам'яті холокосту

нацменшин унаслідок ненависті, фанатизму, расизму й принизливого упередження, які панували у фашистській Німеччині.

«Якось, коли повернувся з роботи, ми побачили на плацві трьох чорних воронів — три шибениці. Перекличка. Нас оточили есесівці, кулемети охорони були направлені на нас — звичайна церемонія. Троє засуджених до страти, і серед них — хлопчик, янгол із сумними очима.

Есесівці здавалися стурбованими і настороженими більш ніж зазвичай. Повісити підлітка на очах у тисяч глядачів було справою непростюю.

Командант табору прочитав вирок. Всі погляди були прикуті до дитини. Хлопчик стояв смертельно блідий, майже спокійний, покусуючи губи. На нього падала тінь шибениці.

Цього разу старший капо відмовився бути катом. Його замінили троє есесівців.

Троє засуджених стали на табурети. На три ший одночасно накинули петлі.

— Хай живе свобода! — вигукнули двоє дорослих.

А хлопчик мовчав.

— Де ж Бог, де Він? — запитав хтось позаду.

По знаку коменданта перекинулися три табурети.

У всьому таборі запанувала тиша. На горизонті сідало сонце.

— Зняти шапки! — крикнув комендант захриплим голосом.

А ми плакали.

— Одягнути шапки!

Потім ми знову йшли повз повішених. Обидва дорослих були вже мертві. Їхні роздуті

сині язички випали назовні. А третя мотузка смикалася: хлопчик, занадто легкий, був ще живий...

Більш як пів години тривала у нас на очах агонія, боротьба життя із смертю. І нас змушували дивитися хлопчику в обличчя.

Я почув, як позаду мене той же чоловік запитав:

— То де ж Бог?

І голос у мені відповів:

— Де Він? Так ось Він — його повісили на цій шибениці...».

Елі Візель, «Ніч».

На місці розстрілу земляків, зокрема і єврейського населення Малина, під час другої світової війни — меморіал пам'яті жертв нацизму.

Світлина зроблена у травні 2020 року Юліано Лузануку.

Елі Візель — письменник, правозахисник, лауреат Нобелівської премії миру, президент Гуманітарного фонду Елі Візеля.

Він пережив Холокост.

Народився у Трансильванії, у місті Сігет. Йому було 15 років, коли разом із родиною депортували у табір смерті Освенцім-Біркенау. Про свої переживання він розповів у мемуарах «Ніч», отримавши міжнародне визнання після публікації їх у 1958 році.

3 1976 року Елі Візель був професором гуманітарних наук Фонду Ендрю У. Меллона у Бостонському університеті (США). Незабаром, після присудження йому Нобелівської премії миру за 1986 рік, професор Візель та його дружина Маріон заснували Гуманітарний фонд Елі Візеля.

У пам'ять про Холокост Фонд ставить завдання боротьби з байдужістю, несправедливістю, нетерпимістю.

Як Посланець миру, професор Візель отримав багато нагород за свої літературні твори і правозахисну діяльність.

Коли, мабуть, увесь світ переглянув фільм «Квадрат» (Швеція, 2017, «Пальмова гілка») і відрефлексував на нього та заспокоївся, нарешті і я його подивилася.

І от викладаю свої рефлексії з принагідною рекомендацією фільму до перегляду, якщо ви — глядач сміливий, не ханжа, окрім традиційної попси й легкого кіна, дивитися провокаційні картини.

Фільм бере з першого кадру. Поглинає. Кінь із вершником падає з постаменту.

У мене виникли алюзії на нашу декомунізацію та ленінопад.

Звергнутий постамент — силоне усунення з сучасного контексту старих інституцій.

Стара Європа — вже архаїчний пам'ятник сама собі. І є спроби звалити інституції, які себе вичерпали або гальмують рух (в Україні теж). Бо Європа помирає, щоб народитися якісно новою — завдання надважке, але його не уникнути.

І ось починається підготовка до інсталяції, до виготовлення арт-квадрату.

Двоє молодих чоловіків — автори проєкту «Квадрат». За їхнім задумом чорний квадрат має урівнювати всіх, хто стоїть у його периметрі. Така концепція арт-об'єкту.

Мене спочатку вразило, що квадрат «ліплять» із бруківки! А бруківка — це Майдан, революція! В Україні бруківка вже завжди асоціюватиметься з Майданом, Революцією Гідності. (А мистецтво нині у стані революції? Перевороту?)

І взагалі — чому квадрат?

Бо Малевич показав нам свій чорний квадрат. Якби не було «Чорного квадрата» Малевича (1915), не було б і цього кіна. Малевич нас усіх попередив. Показав вихід за межі. І зараз ми перебуваємо «за межею», тримаючись водночас за протилежний бік прірви, балансуємо над прірвою.

Ох вже цей постмодерн!..

Картина розгортається повільно ніби, без метушні. Інтонація така комфортна. Як сама Європа — все респектабельно, зручно. Ну аж вилізано.

І тут раптом одна за одною виникають ситуації, каталізовані речами, які самі по собі мирні і неконфліктні. Але ситуативна суміш, наприклад, різних смаків, світоглядів, моралей, темпераментів, намірів стає причиною вибуху.

Отже у картині головного героя супроводжують усі ці ситуації, в яких він, чоловік з більш-менш людськими маркерами моралі, виявляється безпорадним або, навпаки, ще й спричиняє мимоволі гірші ситуації для себе і оточення.

Головний герой має свою позицію, принципи, смаки. Чи здається, що має? Принципи легко піддаються тиску ЗМІ, спонсорів, обставин.

І однак щось таки в ньому спрацьовує в останній момент, і він повертається до основи основ у собі й робить правильні речі. Добуває із сміття, у прямому і переносному значенні, останні нитки, які пов'язують його сумління з Істиною.

ПОСТМОДЕРН

У «КВАДРАТІ» — наодинці із собою і Правдою

Цей фільм про багато речей: місто, мистецтво, довіру, емігрантів, дітей, інтернет, свободу слова і свободу взагалі тощо.

Місто (країна, Європа) — це теж чорний квадрат. Територія нашої спільної відповідальності, де ми насправді, перебуваючи у тісній взаємодії, не здатні повноцінно комунікувати.

Мистецтво. Що є мистецтво? Де закінчується перформанс і починається реальність, та чи є взагалі між ними межа? Де закінчується свобода творчості і починається відповідальність митця? Де закінчується індивідуальність споживача і починається відповідальність його як співавтора?

І на кожному кроці довіра або її відсутність. Довіряючи, потрапляєш у халепу, а потім боїшся довіритися взагалі. Ця гра із категорією довіри упродовж всього кіна змушує глядача брати участь у сюжеті, як у своєрідному інтерактивному перформансі або навіть квесті.

Тема емігрантів поглиблює тему довіри, розбіжності поглядів і смаків, загострює тему упередженості нас один до одного, до кольору шкіри, до чужих традицій, до іншого побуту й соціального становища. Емігранти трапляються постійно у кадрі. І вони ж давно не емігранти — співвітчизники! Але чи так це?

Так само у фільмі багато жебраків, псевдо-жебраків, бомжів, сміття людського і буквального життя. Жебраки і бруд залазять у ваші кишені, автівки, домівки, душі. (Тут бідність трансформується у душевну, а відтак у духовну бідність, від якої нині потерпає стара Європа). Проте ви не здатні на категоричне «ні». Натомість, як завжди у Європі, вдається до брехні чи напівправди, щоб уникнути контакту, діалогу. Або будете діалог на брехні.

Фільм і про журналістів. Недарма один із ключових персонажів — американська журналістка.

У неї з головним героєм виникає дивна дуель після інтимної сцени.

Він боїться віддати їй презерватив із сіменем. А вона наполягає, щоб він просто дав, аби вона викинула до кошика. Чоловік тривожиться, здогадується глядач, що сім'я може бути використаним проти нього і стати інструментом шантажу.

І ця безглузда суперечка його недовіри та її наполягань насправді має ще один сенс. (Хоча, може, мені тільки привиділося?). А цей сенс зводиться до дилеми: у чийх руках майбутнє — жіночих чи чоловічих? Мистецтва чи інформації? Європи чи Америки? На смітнику чи...?

Урешті кондом опиняється у смітнику після комічних перетягувань і розтягувань гуми. Дікуни, їй-богу! (А в цей час у сусідній кімнаті сиділа мавпа і щось малювала на листку. Тобто тварина була у поведінці більш олюднена, а людина поводитися по-мавп'ячому. Хоча цю мізансцену можна читати й по-іншому... Все залежить від внутрішнього емоційного й естетичного досвіду глядача. У цьому кіні всі фрагменти так сприймаються).

Діти у фільмі є особливим персонажем. Їх втаємничення у всі ключові теми відбувається ніби на побутовому рівні. Ми бачимо чомусь пригнічених і певною мірою агресивних доньок-підлітків головного героя. Тато широко намагається знаходити з ними діалог, хоча через раз натикається на їхні перелякані обличчя, в очах — теж недовіра.

Ми бачимо немовля, яке присутнє на обговореннях нових проєктів у офісі керівництва музею. Дитина ніби зайвий персонаж на творчій нараді, однак хіба не діти присутні у нашому житті безумовно, видимо й невидимо — пам'ятаймо і зважаймо на це.

Отже малюк не зайвий. Маркер сумління й відповідальності за наслідки наших дій. Ось ви творите новітнє мистецтво, не забувайте про нові покоління. І

саме це немовля — як нове і ще взагалі не бачене мистецтво, пошук, очікування.

Ще одна дитина з'являється, коли головний герой шукає вкрадені у нього шахраями на площі (майстерно театральні вкрадені, якщо чесно!) гаманця, телефону і запонки. Людина стає безпорадною у цьому світі без грошей — статус її відразу падає у нуль, без зв'язку, телефону — людина ніби втрачає контроль над ситуацією взагалі, без пам'яті (запонки діда) — уривається тяглість покоління, герой почувается розхристаним...

Так от, хлопчик — один із кількох сотень містян, які отримали від головного героя листа з наполяганням повернути йому вкрадені речі. (Чоловік розсилає листи по квартирах з надією на картання й каяття злодія, відтак — повернення речей).

Речі таки повертають! Дива трапляються. Совість таки є. Але через лист-звинувачення хлопця-підлітка батьки (за його словами) покарали через підозру в крадіжці. Тож хлопчик вимагає справедливості і вибачення з боку обкраденого не ним чоловіка. А інакше він перетворить життя дорослого дяді-наклепника на хаос. І тут же починає демонструвати, як це робитиме.

Саме під тиском важкого діалогу з хлопцем чоловік порпається

ся під дощем очищення у смітнику і дістає нарешті той клятий і викинутий вже телефон, щоб звернутися до підлітка з вибаченням, поясненням... Хоча це пояснення більше потрібне йому самому. І взагалі — не зрозуміло, де подівся хлопчик, що з ним трапилося, коли він упав на сходи від штурхана головного героя?

Навіть закрадається думка: «А был ли мальчик?». (Спонтанна алюзія на Кліма Самгіна Максима Горького!). І чи це не ще одна шахрайська схема, про яку у фільмі розказано як про паралельну реальність і субкультуру?

Найгостріша картинка з участю дитини — це клятий промом-ролик на відео-каналі музею, який і став причиною звільнення героя з роботи. Рекламний кліп мав би привабити увагу до виставки і до того арт-об'єкта — «Квадрата». У метушні керівник музею не переглядає контент ролика перед заливанням його у мережу, і на люди виходить вражаючий у своїй відвертості й цинізовмі сюжет, де дитина довго плаче у квадраті, а потім її тіло від вибуху розлітається на шматки.

Більшість глядачів (у фільмі і по цей бік екрану) шокована, обурена. (Дивитися на це дійсно важко). Цей ролик — провокація чи переконання? Виняток чи тенденція? Загроза чи констатація? Тим часом його всі подивилися. Пізно, назад не відгортаєш. Тобто межу перейдено.

То що ми робимо з нашими дітьми, з нашим майбутнім? Чого ж нас це так обурює? Аж ми ж справді їх знищуємо, але у цинічно повільний спосіб. Хіба ні? А тут просто це показано прискорено, як дія вибухового пристрою у бойовиках. (А швидко це робить Путін — у Бєсламі, Сирії...).

Що з цим робити? Може, просто признатися, що ми самі й запустили цей вибуховий пристрій у зоні спільної відповідальності, якою є ДИТИНА? Тобто по факту, у зоні безвідповідальності.

(Закінчення на стор.9)

(Закінчення. Початок на стор.8)

У цьому уривку про дитину, що вибухає, є й месидж про мистецтво, творчість. Це ми — під дією мистецтва? Чи ми з прекрасного й гармонійного зробили те саме, що автори проекту й промо-ролика — з дитиною?

Фільм наповнений посланнями і сам по собі є гучним маніфестом ПРО ВСЕ, Картину можна порізати на окремі фільмики, де кожен — мов голосний маніфест.

У цього кіна є ще одна особливість. Там дуже часто звучать слова «поясніть» і «допоможіть». Це те, чого ми потребуємо найбільше — діалогу і порозуміння.

І найголоснішим маніфестом картини є сюжет із напівмистецькою та напівбуквальною ситуацією з таким собі орангутангом. Кіно-алюзії відносять нас відразу до «Годзілли».

До розкішної зали (читай — Європи) заходить людино-примат. Ведучий попереджає, що хтось зараз може стати жертвою.

І це теж ніби перфоманс і ніби справжнє життя. Де межа? Ніхто вже не знає.

Тим часом поведінка новітнього Годзілли викликає сміх. Публіці подобається гра, провокація.

Потім примат, чоловік, альфа-самець із звичками й поведінками нелюда, хижака починає дратувати. Роздратовані і налякані гості змушені покинути залу.

І взагалі — він бавиться чи вже ні? Це гра чи загроза?

Коли публіка опиняється перед дилемою у розумінні такого перфомансу, головний герой несміливо намагається припинити бешкет примата. Він звертається до нього російським іменем — «Олег Рогожин, досить!». Та де там! Людино-звір так розходився, що всім вже не до сміху. Всі поопускали голови, поціпеніли і сидять. І головний герой затих теж. Укотре він опинився перед загрозами і йому самому, і його сумлінню — а сам мов паралічем розбитий.

О Європо! Ось ти. Що ж ти опустила голову і робиш вигляд, що тебе омине людино-звір, монстр-дикун! Що ти не станеш жертвою? Пронесе? Європо, пам'ятаєш, як ти вкорилася Гітлерові? А тепер ти опинилася перед Путіним...

І от новітній Годзілла нападає на молоду жінку, робить їй боляче, починає гвалтувати. Так, ви прочитали саме це слово! На очах у всіх — гвалтувати! Ні, не несе, як Годзілла, в долоні, мов королеву. А плюндрує її красу і чистоту. Як Росія робить то з Україною. І кричить бідна жертва: «Допоможіть!».

І вже тоді, коли примат доволі познущався, потягнув її за коси по підлозі, порвав їй сукню, публіка схаменулася і почала разом лупасити нелюда.

Ця сцена закінчується якраз у момент, коли на дикуна накинулися всі разом. Що це? Пряма аналогія? Заклик об'єднатися, поки не пізно? (Адже в самій Європі, на сході України — війна! Третя світова війна).

Чи це теж символічний прохід через чорний квадрат? Реальність у чорному квадраті!

Річ у тім, що упродовж картини кілька разів показують цього орангутанга, який потім виявиться росіянином Олегом Рогожиним. І показують теж у вигляді арт-об'єкта. У музейній виставковій залі — постійно триваюче відео, де він із погрозою і агресією просто дивиться з екрана прамісінько тобі в очі. Жак! Пряма загроза! Пряма агресія! Повторюю: з екрана! Тобто — з ящика, іншими словами. З чорного зомбо-ящика. З чорного квадрата.

Ірина КРИМСЬКА.

Краще накрий на стіл. Їсти хочеться

18 грудня 1964 на екрани Франції, а з січня 1965 — і по всьому світу, вийшов фільм Анрі Верней «Уїк-енд в Зюдкоте» з Жаном-Полем Бельмондо в головній ролі.

Бельмондо на ту пору було тридцять, і він вже знявся у Годара, але попереду ще був «Божевільний П'єро».

«Уїк-енд» є екранізацією однойменного роману Робера Мерля. І можна сказати, що екранізована книга дуже вдало. Герой Бельмондо, Жюльєн Майя, — солдат, який марно шукає виходу з «Дюнкеркського котла».

Анрі Верней зробив своє кіно через 20 років після знаменитої висадки в Нормандії, у легендарний день «Д» — 6 червня 1944 року.

«Дюнкерк» Нолана, як би хто не ставився до Крістофера або до його твору, зібрав свого часу 525245546 доларів.

Французькі солдати, які залишилися живими, були кинуті напризволяще біля берегів Ла-Маншу. Вони позбавлені централізованого командування, позбавленні можливості евакуюватися, вони знаходяться під постійним обстрілом чи то артилерії, чи винищувачів.

Головним героєм є старший сержант Жюльєн Майя, його підрозділ був або знищений, або потрапив у полон.

Важко сказати, що гірше, але герой Жана-Поля Бельмондо хоче жити. Він не хоче чекати швидкої смерті на березі океану, а тому знову і знову відчайдушно намагається вирватися з оточення. Спроби закінчуються невдачею, а петля, що затягують нацисти на горлі французьких солдатів, стає все тугішою з кожною годиною. Втрачає віру П'єрсон, колишній католицький священник. Досвідчений солдат Дьйор, готовий продати кого-завгодно і що-завгодно.

Неповнолітня Жанет дивиться на війну, як на шоу, у захваті розглядає у бінокль німецькі бомбардувальники, спустошення і смерть, які вони після себе залишають, і не можна визначитися — добро чи зло перед її очима.

І от ми спостерігаємо, як Жюльєн Майя сам-на-сам знешкоджує снаряд. Робить він

це дуже спокійно, без тремтіння і хвилювання, а на пропозицію допомогти відповідає: «Краще накрий на стіл. Їсти хочеться».

І якщо фільм починається як свого роду пародія на Голівуд: спочатку реклама безхмарного відпочинку на узбережжі з красунями і яхтами, то потім — картини бомбардувань і смертей під все таким же щедрим сонцем на березі океану, й закінчується стрічка трагічно.

Саме в цьому особливості французької кіноестетики 60-х, яку ще не розмито толерантністю, залишається ще тонка лінія між сміхом і смертю, горем і маскою незворушності, вона мерехтить перед очима, немов відблиски на воді.

«Французька література не раз аналізувала в живих образах і в публіцистичних міркуваннях етап Мюнхен-Дюнкерк. Жорж Бернанос, патріот, віруючий католик, тужив про розвал у «будинку Франції»; Жан-Рішар Блок розповідав, як після Мюнхена у деяких французів, деморалізованих псевдо-миротворцями, вирвалося «ганебне зітхання полеглих»: змовилися, отже не доведеться боротися ні з нацизмом, ні з фашистською загрозою у себе вдома; реакція готувалася розгорнути наступ на робітничий клас.

У Сартра в романі «Шляхи свободи» введений молодий чоловік, який діловито підраховує, скільки рестораних та постільних насадок позбувся б він, якби не рятівний для нього цинізм «батьків Франції», партнерів Гітлера по Мюнхену.

В «Уїк-енді на березі океану» показаний більш пізній етап трагедії, коли французам довелося життями своїми роз-

плачуватися за «умиротворення» нацизму». (Б. Песіс)

«У цю хвилину над їхньою головою пролунав свист, потім в декількох метрах лівише — сухий тріск розриву. Їх озорнуло хмарою диму. Всі четверо, як по команді, відразу ж упали ниць.

— Семідесятисемиміліметровка, — визначив П'єрсон.

Він закашлявся. Хмара диму згустилася. Зліва почулися крики і заклики про допомогу. Знову пролунав свист, і знову зовсім поруч з сухим тріском розірвався снаряд. Перед самим лицем Дьйор упав шматок деревини. Він взяв його в руку і тут же відкинув геть.

— Пече.

— Це шматок носилок, — сказав Олександр, — бачиш, на краю трохи парусини залишилося?

Майя встав на коліна і подивився у бік санаторного парку. Снаряд упав серед мерців. Страхіт місиво. На решітці повисла чиясь відірвана рука. Майя пошукав поглядом того, в стоптаних черевиках. Він все так само лежав на ношах під занадто короткою ковдрою, що надавало йому злиденного вигляду. Його не зачепило. Майя раптом відчув якесь ідіотське полеглишення.

— У них мітять, — сказав він, лягаючи.

Дьйор розкашлявся.

— Краще хай у них, ніж у нас.

— Ось це в твоєму дусі, — сказав Майя.

— Що ж, по-твоєму, краще, щоб у нас поцілило?

— Ні.

— Тоді про що ж ти? — переможно запитав Дьйор.

— Я просто сказав, що це дуже в твоєму дусі, ось і все.

— Дивна все-таки справа, — сказав Олександр, — ніколи я не боявся артилерійського обстрілу. А ось бомбардування з повітря боюся.

— Куди вже тут лякатися, просто не встигаєш, — сказав П'єрсон.

Зліва раніше лунали крики. Минуло кілька секунд. Жодна людина не піднялася з землі. Куди не кинь оком, аж до самого горизонту тільки розпростерті ниць тіла в захисного кольору обмундируванні. Праворуч від себе Майя побачив, як двоє солдатів лізуть під машину. «Цікаво, надійне це укриття?», — подумав було він, але, так і не додумав це питання до кінця, забув про нього і тільки через хвилину схаменувся, що взагалі ні про що не думає.

Він не боявся, просто всім тілом відчував землю — і тільки! Табір, ще такий недавно галасливий і метушливий, притих зараз, як за помахом чарівної палички. І він, Майя, теж притих разом з усіма.

Він лежав на землі, страшно йому не було, і він ні про що не думав.

Просто солдат серед інших солдатів».

(Робер Мерль, «Уїк-енд на березі океану»).

Робер Мерль народився в Алжирі, в родині офіцера. У 1918 році переїхав до Франції, де закінчив літературний факультет. Брав участь у Другій світовій війні, після оточення під Дюнкерком три роки провів у таборі для військовополонених, звідки згодом утік.

Визнання критики і Гонкурівську премію Мерлю приніс йому в 1949 році роман «Недільний відпочинок на південному березі» або «Уїк-енд на березі океану» про трагедію в Дюнкерку.

У Мерля загалом є шість екранізацій.

...Отже, якщо командири залишили підлеглих помирати під артобстрілом і авіабомбами, Жюльєн Майя/Бельмондо без пафосу, без ідеології розповідь з екрану про ціну людського життя і як його можна врятувати.

Матвій МАЛИНВУД.

(Продовження. Початок на стор.1).

Після того, як все закінчилося, я залишався на площі Леніна і бачив, як біля зім'ятого автобуса у карету швидкої допомоги вантажили тіло убитого парубка, учасника самооборони мітингу (прим. ред.: Дмитро Чернявський, помер від ножового поранення, завданого озброєними людьми).

Під постаментом пам'ятника Леніну, на сходах, товклися люди, давали інтерв'ю на камери. Я поцікавився, які телеканали, і прислухався, про що говорив народ. Телевізійники виявилися із Росії, і те, що вони знімали, вивернуло мене назовні.

Один гопник плакався журналістам, як вони мирно стояли, і ні з того ні з сього на них накинулися проукраїнські активісти, від яких довелося мужньо відбиватися.

Все було саме так, тільки навпаки, і всю цю брехню російський глядач буде сьорбати з екранів своїх телевізорів.

Тривала й брехлива пропаганда, запроваджена у Донецьку, зробила свою справу — багато донеччан, підігріті російськими націоналістами, котрих сотнями звели в наш регіон, з ненавистю ставляться до тих, хто стоїть за цілісність України. І готові бити інших донеччан, свято вірячи, що б'ють «фашистів» і заїжджих «бандерівців».

Донецьк не впав, але дві останні акції показали повне банкрутство спротиву сепаратистам, отож ласкаво просимо на молитву.

Донецьким активістам треба встати на коліна перед Богом.

Звертаюся до духовенства: це вже не піар церкви і особистості, це реальна війна з усіма наслідками. Не будьте такими, як менти і працівники швидкої. Настав час служити людям.

Кожного дня — площа Конституції, міст через Кальміус, з 18.00 до 19.00, Донецьк.

Поки там ще не б'ють, протест, що буде потім — не знаю...

15 березня 2014 року.

19-й день молитовного марафону

Либонь, у Донецькій області розігрується сценарій Криму, але щоб Путін увів війська в Донбас, потрібен прецедент, потрібна кров. Тому на вихідних у Донецьку плануються масові безлад і провокації.

Проросійські активісти заявили про свої наміри проводити «мирні» акції. День 13 березня показав характер цих акцій: побиті десятки донеччан, декілька людей вбиті.

Молитовний намет.

ДОНБАС, ЯКОГО ТИ НЕ ЗНАВ

ЩОДЕННИК СВЯЩЕННИКА

Містом носяться сотні напівп'яних, спраглих крові проросійських націоналістів — їм обіцяли кривавий шабаш.

Ніколи не думав, що на молитву я буду йти, як на війну. Що у своєму рідному місті мене можуть убити тільки за те, що я молюся за Україну.

Звичайно, хтось скаже, що можна молитися і вдома, але на кого нам рівнятися, якщо духовна еліта суспільства виявиться звичайними боягузами і словоблудами? Ми справді переживаємо, але молитву не скасовуємо.

...Я чекав, що прийде зовсім мало народу, позаяк після кровопролиття у людей з'явився природний страх, а наш молитовний майдан під прапором України лише за 500 метрів від лігва проросійських сепаратистів. Та був приємно здивованим, що людей зібралось, як зазвичай, близько 70-80-ти.

Тепер мене тривожить завтрашній день. Як каже координаційний Комітет патріотичних сил Донбасу, завтра на проросійський мітинг планують звести до 50-ти тисяч людей із різних злочинних угруповань — для деградації становища в Донецьку. У них на меті — захоплення державних установ, провокація масових бійок і, можливо, вчинення терористичних актів у місцях скупчення людей.

Щоб потім, скинувши відповідальність на «бандерівців» й українських ультрас, розв'язати руки Кремлю для введення військ на Донбас.

Моя дружина мала народити ще 11 березня, і як всі нормальні люди, я теж боюся — і за себе, і за тих, хто опинився поруч зі мною. Просто прошу всіх: моліться про нас, моліться про Донецьк, моліться про Україну...

Якщо завтра буду живим, відпишу, як все пройшло.

16 березня 2014 року.

20-й день молитовного марафону

Почну з гарного. Сьогодні о 10.30 я став татом. Хлопчик, 56 см, 3,64 кг. Сподіваюся, з дитинства буде добрим християнином і патріотом своєї країни.

На молитву йду, хоча обіцяють провокації і теракти з масовими жертвами. Набридло сидіти в норах і боятися. Сподіваюся увечері написати звіт. Якщо, борони Боже, зі мною щось трапиться... велике прохання до всіх: НЕ ЗАЛИШАЙТЕ МОЛИТВИ, публічної молитви, хай гопота дізнається, що ми — християни-Українці, волелюбний народ, і ми не боїмося ні болю, ні смерті.

...Пишу звіт, і це означає, що я живий. Сьогодні з'явилися перші погрози. У Донецьку — шабаш сепаратистів, захмелілих від власної безкарності. Натовпи під прапорами Росії відчувли себе господарями Донецька, не розуміючи, що просто стали маріонетками в лукавих іграх Росії.

Підняти український прапор сьогодні було справді страшно, однак ми його все ж підняли.

У всіх місцевих ЗМІ говорили про загрозу терактів, мер і губернатор закликали всіх виходити на вулиці, отож я, виходячи на молитву, просив прощення у всіх, у кого міг.

На місці, де ми молимося, з'явилися написи «Бэндэры молитись» і «Косяков — быдло». Якою мовою це написано, так і не второпав. Очевидячки, «інтелектуал», який написав це, силувався обізвати мене, та навіть у моему прізвищі зробив помилку. Зрозуміло, напис на парпеті — це не ніж в ребро, але глибоко в середині було неприємне відчуття. До того ж сьогодні у нас полетів перший камінь — із машини, яка їхала повз.

Тішить, що багато хто, минаючи нас, сигналять на знак підтримки. Наш піднятий жовто-блакитний прапор для багатьох — прояв героїзму й надії, що Донецьк ще не пав у страху, який посяяли проросійські гопники без підтримки місцевої влади.

Молитва пройшла, як завжди, добре. Тепер на молитовному майдані кожного дня з 8-ї ранку до 7-ї вечора стоятиме молитовний намет, де будь-хто може прийти помолитися і отримати Євангеліє й духовну літературу.

Праведники посміливішають і діятимуть. Не зламаний у Донецьку дух молитви і єдності

вірян, а якщо ми, люди різних конфесій, об'єдналися, то і Україна буде такою ж.

А в якості позитиву — фото богатиря, який народився сьогодні, мого сина, от він дійсно поза політикою.

18 березня 2014 року.

22-й день молитовного марафону

День 13 березня у Донецьку відомий тепер як «кривавий четвер», коли проросійськими гопниками були побиті та покалічені десятки людей, які вийшли за єдність України, а один 22-річний парубок був убитий.

Всі вони — герої віри і патріотів своєї Батьківщини. І на нашому молитовному майдані я теж таких бачу. Напишу сьогодні про одного з них.

Це Максим Горюнов, пресвітер церкви «Слово Життя». Звичайний хлопець, який в критичну хвилину здатен на незвичайні речі.

Щоб зрозуміти, в чому героїзм Максима, варто прочитати опис того дня, коли він потрапив в самісінський епіцентр кривавої м'ясорубки:

«Мітинг завершився, народ розходився. Як людина допитлива, вирішив залишитися до кінця: що може загрожувати мені у рідному місті? Організатори прибирають сцену, самооборона

ловік з тридцять. Звідусюди кричать: «На коліна!», частина з нас вже і так на колінах — щоб скоротити площу завдання удару, пригнулися, закриваючи голови руками. Боюся пропустити удар чи каменюку, розумію, якщо вирублюється — можуть забити. Міліція ледь стримує розлючений натовп, самі не хочуть потрапити під роздачу. Нас постійно намагаються витягнути з кола, щоб було зручніше бити, — чіпляюся один за одного. Дивлюся на міліцію — допомоги немає. Бачу, з'явилося «вікно» у бік проспекту Ілліча — пробиваюся стрімким ривком (насправді киваю п'ятами від бандитів — у рідному місті!).

Біжу не сам. Нас декілька вирвалося. Я бігаю швидко, але тільки на короткі дистанції, чую погоню, забігаємо в перше підворіття, на очах у мешканців заскакуємо (нас уже двоє) у під'їзд — ми врятовані! Обдивляюся одяг — все в курячих лийцях, плямах зеленки і крові. Кров не моя — хлопців, з якими трималися разом. Я дивом уцілів».

Начебто звичайна історія людини, яка просто хотіла вижити у цій масакрії. Що відбувається далі? Людина пройшла поруч із смертю, побачила зраду і побиття, саме час заховатися вдома і не показувати носа, але...

Мільйон разів кажу «АЛЕ» — усім, хто ховає за вдаваною духовністю своє боягузтво. Сидіть

мітингу прикриває відхід людей. Стою поруч з ними. До нас наближається оскраженілий натовп. Вони вже не яйця хочуть кидати — вони прагнуть крові.

Відходимо за сцену, їх набагато більше, вони дуже агресивні. Відчайдухи намагаються відбиватися, я не відчайдушний, відходжу до автобуса. Водій-міліціонер відчинив двері — нас увійшло декілька, двері зачинилися. Під автобусом не бійка — побиття. Міліціонер покинув автобуса, ми зсередини відчиняємо двері руками — за хвилину нас повний автобус, битком набитий, багато хто закривавлений. Недосвідчений, стою біля вікна — залітає кругляк, бризнуло скло. Крізь ріденький кордон міліції прориваються молодчики, у розбиті вікна кидують петарди, розпилюють газ. Уперше в житті дихаю газом — усі кашляють, задихаються, нас вивертає навиворіт. НІКУДИ бігти. Вийдеш — розтерзають, залишишся — задихнешся. Відчиняємо двері — нас уже «зустрічають». Отримую удар ногою в голову. Забігаємо за автобуси — ми оточені щільним кільцем, збиваємося до купи — чо-

удомо і переживайте за Україну біля екранів телевізорів, але знайте, що є хлопці, котрі стали героями віри, віри і відваги. Максим Горюнов знову з нами на молитовному майдані стоїть за Україну. Знаючи, що будь-якої миті проросійські головорізи можуть знову влаштувати побоїще, він стоїть і молиться, тримаючи прапор України.

Його дружина молиться поруч.

Слава богам, є такі люди, котрих може пишатися християнський світ. Називайте це як хочете — «дурістю», «безумством», «неумудрістю», а я бачу віру, героїство й відвагу.

Моліться за нас, ми реально хвилюємося, коли щоразу йдемо на молитву. Не знаємо, чим вона закінчиться, та все ж ідемо.

Завтра ставимо молитовний намет, єдиний вуличний намет у Донецьку з ідеологічною складовою, над котрим не буде російського прапора. Скільки він простоїть — не знаю.

Якесь безумство, все немов уві сні... Що сталося з нашою Україною?

Павло
ГРИЦАК

(Продовження. Початок у №1, 2).

...У зв'язку з цим, пригадує собі наступний випадок. Під час вправ 5-ї сотні зустрівся стрілець із своїм братом, в'язнем гайделягрівського цапету, що з своєю колоною працював близько площі вправ і був замкнений за нездачу контингенту. Зустріч була доволі драматична. В кожному разі, наш стрілець мав дати якусь дрібничку, папіроси чи якесь яблуко братові-в'язневі. За те мав слідство від військової влади і був засуджений на 3 дні арешту. З цього виразно видно, як складним було саме положення українця в уніформі його визискувача.

Назагал, щоденні справи, зв'язані з вишколом та вояцьким життям, переважали над так званими принциповими справами. До партійно-групових спорів тоді було далеко. З дивізії партійно-групові спори ніколи не дійшли до великого значення хоч би тому, що туди пішов, здебільша, елемент поміркований.

По п'ятьох тижнях вишколу, 17 жовтня 1943 р., відбулася присяга 2-ї і 5-ї сотень. Вона на деякий час розбурхала дещо приспані настрої та відсунула на другий план щоденні турботи.

Все ж таки стрілецьтво відчувало вагу проблеми; ми зі своєї сторони мали ським-таким правовим актом включитися у збройну систему визискувача. Та становище добровольців стало ясне: по деякому шумі, на справу присяги почали дивитися, як на щоденний «дінст», марш до лазні, чи «цанерцтліхе унтерзхунг» (дентистичні оглядини). І навіть і це, що присяга була зформульована так, що зобов'язувала до вірності лише вождів в боротьбі з большевизмом, не перешкоджало всім вважати її лиш за немилу, але конечну, формальність.

При самій присязі трапився інцидент, що аж надто яскраво характеризує тодішні настрої. Коли вже скінчилися усі вступні церемонії, і офіцер, що проводив присягу, підніс вгору руку та зачав такі слова, та коли прогуло перше речення, нікому не хотілося повторити. Вправді, всі собі здавали прекрасно справу, що слова командуючого офіцера треба «лянгсам, ляут унд дойтліх» (помалу, голосно і виразно) повторювати, трохи за звичкою, більше зі злоби, «чекали приказу». Розлючений, почервонілий офіцер обкинув обі сотні бішеним взором, але далі ніхто ні ду-ду. Однак він опанувався, і по хвилі сказав по-німецьки: «Рекрути мають повторити за мною кожне речення присяги». Далі все пішло «гладко».

Отакі то були наші галицькі «сесси» в гайделягрі.

Тимчасом назрівала справа остаточного вирішення «молодших» сотень, 2-ї та 5-ї, до десяти, які були в гайделягрі від серпня і тварили основу батальйону «Цетбефав». Їх вишкіл добігав до кінця. З плану рівночасного закінчення вишколу всіх дванадцяти сотень, команда, мабуть, зрезигнувала. Всі бачили, що, по закінченні вишколу, «старі» сотні поїдуть на дальшу

ВЕЖІ І КУЛЕМЕТИ

Спогади з Дивізії і більшовицького полону

Мюнхен 1959

ВИДАННЯ БРАТСТВА КОЛИШНІХ ВОЯКІВ 1-Ї УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ УНА

Збережені всі особливості рукопису

спеціалізацію, натомість невідомо було, що станеться з нами. Внутрі «старих» сотень переводилися сегрегування, організаційної зміни, плянувалися висилки стрільців, словом, видно було, що їх дні в гайделягрі були почислені. У двох «нових» сотнях запанував деякий неспокій. По-перше, існувала можливість, як побоювалися тоді, відокремлення від української маси, по-друге — брала заздрість, що наші товариші, на місяць старші від нас вишколом, мають перед собою, як здавалося, військову кар'єру, а ми — ні...

Листопад 1943 року — це місяць смерті «Цетбефав», у його дотеперішньому вигляді. Тоді виїхали перші партії «старих» сотень на дальший вишкіл, а натомість приїхали з Галичини нові тисячі рекрутів, яких перебрали уже українські вишкільні сили, а головне, приїхали з курсів перші українські старшини і підстаршини. Відтак розпочалося формування кадрових частин Галицької Дивізії. У рямцях цього процесу і дві «молоді» сотні включено в склад 29-го полку піхоти, як 11-ту і 12-ту сотні. Під цим оглядом листопад 1943 р. — це місяць народження Дивізії.

На переломі листопада і грудня 1943 року у загальному склад дивізії представлявся так:

1) Штаб дивізії — її командир, тоді ще навіть не генерал, оберфюрер Фрайтаг, шеф штабу — майор Гайке, людина, про яку ще буде сказано, з українців — сот. Паліїв.

2) 29, 30 і 31 полки піхоти, що без усталених кадрів, без розподілу на батальйони, доволі ще невизначена маса без виразного окреслення, під проводом українських старшин — майора Пообігущого, сотника (бувшого українського і польського підполковника) Барвінського, кол. к-ра Модліну, сот. Гончаренка і ряду інших.

3) 14 полк артилерії, що тоді мав невеликі старшинські та підстаршинські кадри, під командою сот. Палієнка (українського і польського полковника).

4) 14 дивізіон зенітної артилерії — така ж група старшин і підстаршин, під командою німця, сот. Віртеса, великого, як казали, прихильника українців та винятково порядної людини.

5) Невеликі, або мало тоді знані загалові, кадри зв'язку, дивізійної кінноти, протипанцерної та піхотної артилерії, фюзелерів і т.д.

В той же час на ряді курсів, головню у Ляуенбургу, Радольфцелі та Просечніцах, школилися збір-старшинські кадри всіх родів зброї для плянованих частин, а по цілій Німеччині та Франції були порозкидані центри вишколу галицьких рекрутів.

Ми, стоячи тоді близько кінця вишколу, слідували з великим зацікавленням за організаційно-учбовим рухом у гайделягрі.

У центрі загальної тоді уваги стояли українські старшини, від приходу яких загал стрілецьтва ба-

гато собі обіцтовав та з якими в'язали багато надій. Перша стріча з українськими старшинами відбулася так. Що до нашої сотні, тоді ще з німецьким персоналом, перенесено двох українських поручників, пор. Стефанова й ще одного чотара, як майбутніх командирів сотні й чоти. Вони, як казав наш «шпіс» на сотенній збірці, мали лише «приглядатися».

По деякому часі ми вже мали вироблене поняття про наших старшин. У так зв. першій (добридській) дивізії старшин-українців можна було поділити на 3 групи:

1. Комбатанти; під цією назвою розуміли тоді не лиш старшин галицької та наддніпрянської армії, але й узагалі, учасників 1-ї світової війни. Все люди від 45 до 60 літ, які останнє чвертьстоліття назагал нічого спільного з військовим ділом не мали і мати не могли. Люди, які жили, фахово кажучи, минулим, теперішності або не розуміли, або стояли перед нею безрадно. Відсвіжене на старшинських курсах воєнне знання було з правила невелике, про військову верву, чи офіцерську німецьку «цакікайт» нічого й говорити. Призначення їх до лінійних частин, спеціально в характері вишкільних офіцерів, було помилкою. Здебільша місце їх могло б бути у військовій адміністрації, бо й до штабової роботи вони в більшості не надавалися. Вищесказане виглядає на суворий осуд наших комбатантів, коли взагалі не наклеп. Та це є радше діагноза, яку поставив такий бистрий та спостерегливий лікар, яким був пересічний наш стрілець. Бо вояк не шукав оправдання для свого старшини, чому він є злий, але хотів бачити його таким, яким, за німецьким зразком, його бачити привик. З другої сторони, цей же суворий лікар розумів всю велич громадської відваги та глибину самопосвяти цих людей, які, в старшому віці, покидали родини, жінок, дітей, менш чи більш вигідну працю, й менш чи більш нормальні умови життя, для того, щоб пуститись на старі літа на непевне, в'язучи себе з скомпромітованим мундиром армії, міць якої танула на очах — усе це для того, щоб ще раз поспробувати — ану ж, може, вдасться, як не для нас, то хоч для дітей наших...

Згадати треба й це, що між ними бували теж старшини, що вміли знайтися на висоті своїх завдань, і користувалися респектом серед вояцтва та німецького персоналу. Це, зрештою, були одиниці, а про загал ходила приповідка, що мовляв, «цивіль умундирований — мундир спровофанований».

2. Наступна група — чисельно невелика, але важна якісно. Це активні резервові офіцери окупаційних армії. Можна сюди влучити й тих наддніпрянців, що служили як був. контрактівні офіцери в польській армії. Це були б отже польські офіцери, здебільша резервові, хоч були й активні, найбільше зближені до європейського поняття офіцера. Між ними зокрема багато волиняків. Дальше — радянсь-

кі офіцери, під фаховим оглядом дуже вартісні, національний їх рівень здебільша високий. Хоч, чого зрештою не можна оминати, були між ними й люди, для яких військова служба була ремеслом, або служба в дивізії — гарантією сякої-такої безпеки. Ще була невелика кількість резервових офіцерів румунської армії. Чи були які старшини з чехословацької армії, не знаю.

Всі ці старшини переходили в цьому часі перевишкільні курси, після яких їм назагал признавали останні їх степені з давньої армії.

3. Третя група — це різні старшини воєнного часу, з легіонових, поліційних і подібних формацій, елемент молодий, під оглядом особистого складу дуже пестрий та дуже різної вартості. Це дуже своєрідна група та важка до дослідження.

Так виглядала справа старшинського корпусу наприкінці 1943 р. Коли ще візьмемо під увагу велике число німецьких офіцерів, головню штабових, спеціалістів та командирів великих одиниць, ясно бачимо, як слабо була поставлена справа старшинських кадрів, які не тільки, може, не творили національного моноліту, але навіть між собою були дуже зрізничковані.

Тимчасом життя дивізії плило своїм руслом. Цей час називали у нас «полкованням на людей». Щоденно відбувалися персональні зміни в складях сотень. Дивізійні частини набирали собі людський матеріал до дальшого вишколу. Це в багатьох випадках не могли бути невисколені рекрути, бо йшло про спеціалізацію, а не простий вишкіл піхоти. Наша сотня поволі маліла, і її стан звузився до чоти. Це сталося так, що 4 чоти нашої 2-ї, відтак 11-ї сотні перенесено до 14-го дивізіону протилетунської артилерії під команду гавпштурмфюрера Віртеса. Вони з дня на день очікували виїзду до Мюнхену, де тоді був центр вишколу протилетунської артилерії. До осталих недобитків 11-ї сотні долучено так зв. «Офіцірсцуг» — чоту українських офіцерів 1914-20 рр., що по перевишкілці мали назад дістати свої степені, а цілість дістала шумну назву «Шіценлеркомпані». Однак її скоро розформовано, і ми теж знайшлися у популярному тоді «Флякабтайлюнгу». Говорилося загально, що в половині грудня 1943 р. відемо на артилерійський вишкіл, у початках лютого повернемося, а на весну дивізія, як цілість, буде зформована і готова до бою. І дійсно, 12 грудня, заладували нас в ешельон, і ми виїхали. З доволі мішаними почуттями прощалися хлопці з військовою коліскою української молоді — близьким до Галичини гайделягром, де так легко було приїхати «безухам».

І така історія 2-ї сотні давнього «Цетбефав» продовжується у 14 дивізіоні протилетунської артилерії. Однак це вже матеріал до наступного розділу.

(Продовження у наступному числі).

Чистий аркуш

Ганна
ЛЕНОК

Воно народилося! На аркуші білого паперу, на клаптичку чи навіть на серветці — де встиг записати. Оповідання, стаття чи вірш, есе, гумореска, фейлетон, новела...

Підтримуй у собі бажання писати! Завжди.

Хтось скаже, що ти — лежень і бовкало, а хтось візьме цей аркуш і забинтує ним свої душевні рани.

...Мені не заплатять... кому це потрібно... не так майстерно, як би хотілося... хто це читатиме?..

Маячня. Воно народилося і живе. Воно — це слово у поезії чи прозі.

Пиши, якщо тобі дано. Пиши, щоб не нудьгувати. Успіх приходить до тих, хто систематично трудиться. Навіть у визначних майстрів усе починалося з першого кроку, абзацу, рядка і білого аркуша. Тепер політ їхніх думок нагадує політ ластівок. І простори інтернету — саме для цього.

Літай, коли тобі заманеться. Когось здивує висота, а когось — лінія твоїх крил.

Ти літаєш, але літають й інші. Це розкіш, яку може собі дозволити будь-хто: бути почутим, спілкуватися, пізнавати, мислити.

Білий аркуш паперу. На ньому чорним по білому твої рядки, дописи інших людей, їхні знахідки і спостереження.

З любов'ю набрані на ноуті, уважно перевірені редактором і виштампувані на металевому листі (якщо спосіб друку офсетний), слова потрапили на папір, щоб чорним по білому донести твою думку.

А все починалося з аркуша білого паперу.

*Найкраще бути собою,
Хоч дехто сміється в спину.
Не треба бути героєм —
Достатньо бути людиною.
Складні і звичайні речі
Зробити хай стане сили.
Ти хочеш, щоб стало легше?
Так прагни, мрій, побратиме.
В думку не впускай мряку,
В думку не впускай шуму
Не будь у житті ніяким —
І станеш тоді щасливим.*

РАНОК...

*Вороння
накручує польоти
Низько-низько,
феєрично вправно...
Шибі всіх будинків,
що навпроти,
Сонце вже полоскотало сьйвом.
Вітер дує в тополіні ноти,
Прагнути*

*з них видути звучання...
Ранок.
На столі лежать блокноти
З планами
для їх невиконання...*

Михайло ПАСІЧНИК.

ІСТОРІЯ ВАНДИ ВІТТЕР

Olga RUDA,
Чикаго

Протягом 20-ти років, переїжджаючи з притулку для бездомних на перехресті вулиць у Вашингтоні, Ванда Віттер тягала з собою три чорні валізи, наповнені пачками коричневих папок.

Усередині валіз не було ні особистих речей, ні цінностей. Вони були вщерть заповнені тосами особистих документів, у тому числі й листами від відділу соціального забезпечення — організації, яка нараховує в Америці пенсії. У листуванні з найбільш неохочою до дискусій організацією (може, все-таки, після IRS) жінка стверджувала, що уряд заборгував їй 93 (!) тисячі доларів.

Перетягування валіз з паперами з одного місця на інше і охорона їх навіть ціною власного життя, було доказом впертості і небажання пані Віттер визнати свою поразку в боротьбі з урядовим спруттом.

Історія Ванди Віттер розпочалася понад два десятиліття тому, коли вона втратила роботу машиніста в Нью-Йорку і вирішила освоїти професію помічника юриста. Жінка переїхала до своєї дочки, яка жила в Колорадо і почала пошуки роботи (безуспішні).

Після цього пані Віттер вирішила переїхати до Вашингтона, округ Колумбія, почувши від знайомих, що «у Вашингтоні повно адвокатів». Це було ідеальне місце для пошуку роботи!

Вона прибула до столиці країни в 1996 році. Віттер, якій тоді було 58 і яка залишилася без засобів для існування, переїхала до притулку для

бездомних і продовжувала шукати роботу помічника юриста. На усі свої розіслані резюме вона отримала лише один дзвінок. Мабуть, думала жінка, над тими, хто не має житла, уже нависла дамоклова сокира.

Так пані Віттер опинилася на вулиці, самотня й бездомна.

Коли їй виповнилося 65 років (вік, який дає право в Америці на отримання пенсії), вона подала документи, щоб отримувати свій щомісячний чек. Спочатку вона отримала 900 доларів на місяць, однак після цього їх зменшили до 300 доларів.

Чек на 300 доларів вона перекреслила і відіслала назад з листом, в якому повідомила, що не приймати чеків, поки вони не відрегулюють щомісячну суму. Однак, працівники соціального страхування не вважали за потрібне щось пояснювати — вона ніколи нічого від них не почула у відповідь. Так, вони надсилали щомісяця чек, а пані Віттер перекреслювала його і висилала з листом назад.

Врешті-решт соціальне страхування відповіло їй і запропонувало віднести її до категорії психічно хворих. Тоді вона зможе отримати трохи більше грошей.

Пані Віттер відмовилася. З якого це переляку вона має визнавати себе психічно-хворою? Жінка твердо стояла на своєму. Вона втратила родину, житло, нормальне життя і з того часу жила біля Au Bon Pain у центрі Вашингтона ще з декількома безхатьками. Жалісливі перехожі кидали їм монетки, часом хтось привозив сендвічі або гамбургери з Макдональдса. Одного разу на пані Віттер накинувся з кулаками бездомний чоловік, який залишив її з синцем під оком та двома швами на голові.

Часом вона розповідала випадковим перехожим свою сумну історію. Так про пані Віттер дізналася адвокат Даніела Де Ла П'єдра, яка працювала юрисконсультантом для людей похилого віку. Даніела взялася за її справу й була вражена організованістю документів і точністю розрахунків.

Після розгляду справи, відділ соціального страхування визнав свою помилку, і на рахунок Ванди Віттер в один «щасливий» день з'явилася сума в 100 тисяч доларів (без одного цента). Коли касир банку показав їй, що зараз на її банківський рахунок внесено 99 999,99 доларів, вона не повірила своїм очам.

«Це було таким полегшенням, — розповідала вона свою історію журналістам. — Я не можу прийти до тями. Я не походжу з сім'ї, яка має такі великі гроші, і ще не знаю, як розпоряджатимуся ними...».

Як би там не було, пані Віттер встала зуби, «щоб нормально усміхатися», придбала невеликий будиночок, потриману автівку, якісь меблі. Життя почало поволі налагоджуватися.

Але я от думаю сьогодні: а хто поверне їй 20 років, які вона провела на вулиці? Дні, тижні й місяці приниження, болю і відчаю? Голоду й холоду?

Однак я сьогодні навіть не про це. Прочитавши її історію, була просто шокована.

Скільки з нас здатні на таке? Боротися, проти наймогутніших американських установ, це як битися голіруч з танком.

Саме тому схилиюся перед мужністю людей, які не відступають. Скільки часу б це їм не забрало.

«Якщо ви навіть переживаєте пекло, продовжуйте йти». (Вінстон Черчилль).

Працюю з дітьми від 1 до 9 років

Проводжу психологічне консультування дітей для з'ясування причини та зняття таких психологічних станів дитини:

- тривога;
- страх;
- агресія;
- млявість;
- невротизм;
- поведінкові розлади.

Індивідуальний підхід до кожної дитини та її батьків.

У своїй практиці використовую проєктивні методики для психологічного консультування, арттерапію, тілесну терапію.

Маю диплом магістра за спеціальністю: психолог, виданий Міжрегіональною Академією управління персоналом в м. Житомир.

Проводжу консультації в Центрі здоров'я та розвитку дитини за адресою:

м. Малин, вул. Неманихіна, б. 13.

Вартість: 1 година — 100 грн.

Запис на консультацію за телефоном:
096 882 70 55 (Катерина Анатоліївна).

ПЕРЕДПЛАТА

Тижневик «Форпост» можна передплатити в редакції і отримувати в редакції чи за адресою проживання або роботи.

Передплачувати можна з кожного наступного номера.

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ:

один випуск/номер (отримувати у редакції) — 6 гривень;
послуга на місяць з 4 тижнів — 24 гривні;
послуга на місяць із 5 тижнів — 30 гривень.

Діє безкоштовна кур'єрська доставка за вказаною у передплатному талоні адресою.

Вартість передплати для пенсіонерів, учнів/студентів та усіх пільгових категорій громадян — 5 гривень за випуск; місяць — 20 гривень, незалежно від кількості тижнів у ньому.

ВАРТІСТЬ РЕКЛАМИ

Рядкове оголошення для населення на кшталт «куплю-продам», «міню», «віддам» тощо — 20 гривень.

Оголошення про втрачений документ — 40 гривень.

Оголошення на зразок «шукаю людину для догляду за...» чи «потрібен чоловік для допомоги по господарству...» — 30 гривень.

Блочна реклама, офіційні повідомлення й інформація (площа сторінки): 1 см кв. — 8 гривень.

Блочна реклама на 1-й сторінці: 1 см кв. — 12 гривень.

Вітання, подяка, поминання — 50 гривень.

Вітання, подяка на 1-й сторінці — 100 гривень.

У лютому в Україну прийде справжня спека

В Україну прийде справжня весна. Синоптик дав точний прогноз погоди в Україні на лютий 2021 року, заявивши, що в країну прийде справжня весна, а температура повітря може досягати 15 градусів за Цельсієм. Про це в ефірі телеканалу «Україна 24» розповів директор Українського гідрометцентру Микола Кульбіда.

Синоптик зазначив, що на сильні морози в Україні можна більше не чекати, потепління, яке прийшло, буде тривати до 26 січня. Однак в кінці місяця, за словами Миколи Кульбіди,

очікується невелике похолодання, яке триватиме недовгий проміжок часу. Погода погіршиться на кілька днів, очікуються пориви сильного вітру і температура повітря 0-5 градусів нижче нуля вдень і до -9 градусів морозу вночі. Особливо, різке похолодання очікується в західних регіонах України 25 і 26 січня. Там прогнозують сильні снігопади, шквальні вітри і завірюхи. Після цього в Україні очікується істотне потепління.

На початку лютого, за розрахунками Українського гідрометцентру, на

території країни буде плюсова температура як вночі, так і вдень. Температура буде досягати 4-9 градусів тепла, а в південних регіонах України можливе потепління до 15 градусів вище нуля.

У 2021 році багато синоптиків прогнозують раннє настання весни, а перше, по-справжньому весняне потепління по всій території України можна очікувати вже з 20 лютого.

Д. ГРИНИЧЕНКО

© Comments.ua

Прогноз погоди на тиждень (26.01-01.02.2021)

ВІТРОК, 26 СІЧНЯ	СЕРЕДА, 27 СІЧНЯ	ЧЕТВЕР, 28 СІЧНЯ	П'ЯТНИЦЯ, 29 СІЧНЯ	СУБОТА, 30 СІЧНЯ	НЕДІЛЯ, 31 СІЧНЯ	ПОНЕДІЛОК, 1 ЛЮТОГО
Ніч Ранок День Вечір +1° -1° +1° 0° Вночі йтиме дощ, але до ранку зміниться на сніг. Удень він припиниться, а ввечері розпочнеться знову. Сонце зійде о 7:44, заїде о 16:46	Ніч Ранок День Вечір -2° -3° -1° -3° Сонце в цей день буде рідко з'являтися з-за хмар. Без опадів. Сонце зійде о 7:42, заїде о 16:48	Ніч Ранок День Вечір -4° -4° -1° -3° Вночі та вранці опадів не очікується. Удень йтиме дрібний сніг, проте до вечора він закінчиться. Сонце зійде о 7:41, заїде о 16:50	Ніч Ранок День Вечір -5° -6° -1° -4° З ранку до самого вечора у Малині небо буде вкрито хмарами. Без опадів. Сонце зійде о 7:40, заїде о 16:52	Ніч Ранок День Вечір -5° -6° -1° -3° Вранці йтиме дрібний сніг. У другій половині дня опадів не передбачається. Сонце зійде о 7:38, заїде о 16:53	Ніч Ранок День Вечір -5° -6° -2° -1° У Малині протягом усього дня небо буде вкрито хмарами. Без опадів. Сонце зійде о 7:37, заїде о 16:55	Ніч Ранок День Вечір -2° -2° +1° 0° Хмарна погода триматиметься до вечора. Дрібний сніг йтиме весь день. Сонце зійде о 7:35, заїде о 16:57

Загальнодержавний загальнополітичний тижневик.
Засновник — Найдюнов Сергій Андрійович.
свідоцтво про державну реєстрацію
КВ №6642 від 28.10.2002 р.
Видавець — ТОВ «Гарно»
свідоцтво про державну реєстрацію А00 №789532
Р/р №UAN12311744000026000055842642
ЄДРПОУ банку14360570 код 311744
АТКБ «ПриватБанк»

Головний редактор — Ірина КРИМСЬКА.
Газета виходить українською мовою один раз на тиждень — щовівторка.
Обсяг — 3 друк. арк. Тираж — 700.
Зверстано Кирилом В. Ковалевським
Надруковано у КП «Малинська районна друкарня»
Адреса: вул. Кримського, 7, зам. №

Адреса редакції: м. Малин, вул. Грушевського, 11,
(приміщення райспоживспілки,
вхід з вулиці Н. Сосніної. 2-й поверх).
E-mail: forpostinua@ukr.net Телефон: 063-842-42-36.
За зміст реклами та оголошень редакція відповідальності не несе.
Думки авторів публікацій не обов'язково відображають точку зору редакції.